NGUYỄN THỊ MỸ LIÊM, BÙI ANH TÔN (đồng Chủ biên)
NGUYỄN MINH THIÊN HOÀNG, HÀ THỊ HƯƠNG LAN
ĐINH XUÂN BẢO NGỌC, ĐỨC TRÍ

Em yêu DÂN CA

Tập Một

(Dùng kèm phần mềm điện tử)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ MỸ LIÊM, BÙI ANH TÔN (đồng Chủ biên)
NGUYỄN MINH THIÊN HOÀNG, HÀ THỊ HƯƠNG LAN
ĐINH XUÂN BẢO NGỌC, ĐỨC TRÍ

Em yêu DÂN CA

Tập Một

(Dùng kèm phần mềm điện tử)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BAN TỔ CHỨC BIÊN SOẠN

1. Nguyễn Văn Hiếu – Phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh
2. Trần Thị Kim Nhung – Giám đốc Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định

Lời nói đầu

Âm nhạc cổ truyền là di sản văn hoá quý báu của dân tộc, gắn bó với cuộc sống, sinh hoạt, lao động, sản xuất của nhân dân ta từ bao đời nay. Để góp phần bảo tồn và phát triển di sản quý giá đó, Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh từ nhiều năm qua đã giao cho Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh xây dựng đề án "Giáo dục âm nhạc dân tộc trong trường học trên địa bàn TP.HCM giai đoạn 2016 – 2020", khuyến khích hình thành các Câu lạc bộ, đội nhóm yêu thích các loại nhạc cụ dân tộc trong các trường Tiểu học để đưa môn Âm nhạc dân tộc vào nhà trường. Thực hiện chỉ đạo của Ủy ban Nhân dân Thành phố, việc đưa Âm nhạc dân tộc vào các trường phổ thông đã được ghi rõ trong Nghị quyết của Đại hội Đảng bộ Sở Giáo dục và Đào tạo.

Nhằm mục đích giới thiệu, cung cấp, hỗ trợ cho giáo viên những tài liệu âm nhạc dân tộc; giúp các em học sinh tiếp cận với dân ca, dân nhạc, dân vũ… trong các hoạt động giảng dạy, học tập, sinh hoạt âm nhạc (ngoại khoá) ở trường Tiểu học, Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định – Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam – phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh biên soạn bộ sách ***Em yêu dân ca (Dùng kèm phần mềm điện tử).***

Bộ sách gồm 5 tập tương ứng với 5 lớp của cấp Tiểu học. Độ khó, độ phức tạp về bài bản – âm nhạc, cách hát, kiến thức… sẽ được nâng dần theo mỗi tập sách. Tuy nhiên, tuỳ trình độ, sở thích của học sinh và điều kiện giảng dạy – sinh hoạt âm nhạc (ngoại khoá) của mỗi lớp, thầy cô giáo có thể linh hoạt lựa chọn tập sách phù hợp. Mỗi tập trong bộ sách được sử dụng kèm với phần mềm điện tử có thể được tải về miễn phí từ trang web Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định (http://site.xuatbangiadinh.vn/san-pham/file-download.html).

Nhóm biên soạn xin gửi lời cảm ơn, tri ân đến những nhà sưu tầm, nghiên cứu âm nhạc dân tộc đã thu thập, tập hợp, ghi âm, kí âm… giúp chúng tôi có những tư liệu quý giá giới thiệu trong bộ sách này. Chân thành cảm ơn những lời chỉ dẫn uyên thâm và tận tình của nhà sưu tầm – nghiên cứu âm nhạc dân tộc Lư Nhất Vũ và nhà thơ Lê Giang, cảm ơn những đồng nghiệp, những học trò đã cổ vũ, ủng hộ chúng tôi hoàn thành bộ sách.

Chúng tôi hi vọng bộ sách sẽ đưa tuổi thơ các em vào thế giới âm nhạc mộc mạc, chân chất nhưng hết sức độc đáo và nghệ thuật của dân tộc, để các em được thưởng thức, được hiểu, được hát, được múa… và từ đó yêu quý, giữ gìn, phát huy di sản âm nhạc quý báu của ông cha.

Nhóm biên soạn rất mong được sự chia sẻ, góp ý của các nhà sưu tầm, nghiên cứu, các nhạc sĩ, quý thầy cô giáo… để bộ sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản.

Tổ chức biên soạn

MỤC LỤC

Lời nói đầu 3
√ Lý bằng răng (Em yêu làn điệu dân ca) 5
Lý bánh ít (Bé ngoan tốt, tốt) 6
√ Lý bông sen 7
√ Lý cây gòn (Bé xích đu tiên) 8
Lý cây xanh 9
Lý chim quyên (Biết ơn cha mẹ) 10
√ Lý con kiến – Vè con kiến 11
√ Lý í á (Hàng cây mái phố) 14
√ Lý mù u (Chơi trốn tìm) 15
√ Lả nón dớ (Ngủ đi em) 16
Inh lả ơi (Hò ơi) 17
√ Hái cà 18
√ Con ra pư xa ba (Con trâu ăn lúa) 19
Long hổ hội 20
√ Ngũ điểm mai – Toạ ngọc lầu 22
Long nguyệt 24
√ Tam pháp nhập môn 25
Xuân phong – Long hổ 26
Con chim manh manh 27
√ Con công nó múa 28
Bỏ khăn – Thực hành: Trò chơi Bỏ khăn 29
Giới thiệu nhạc cụ: phách, mõ 30
Đếm sao – Thực hành: Trò chơi Đếm sao 31
Giới thiệu nhạc cụ song lang, trống con, lục lạc (quả nhạc) 32
Dệt vải – Thực hành: Trò chơi Dệt vải 35
Đi cầu đi quán – Thực hành: Trò chơi Đi cầu đi quán 36
Tài liệu tham khảo 37

LÝ BẰNG RĂNG

(Em yêu làn điệu dân ca)

Dân ca Bến Tre

Sưu tầm và kí âm: LƯ NHẤT VŨ

Lời mới: LÊ GIANG

Nhanh vừa (♩ = 108)

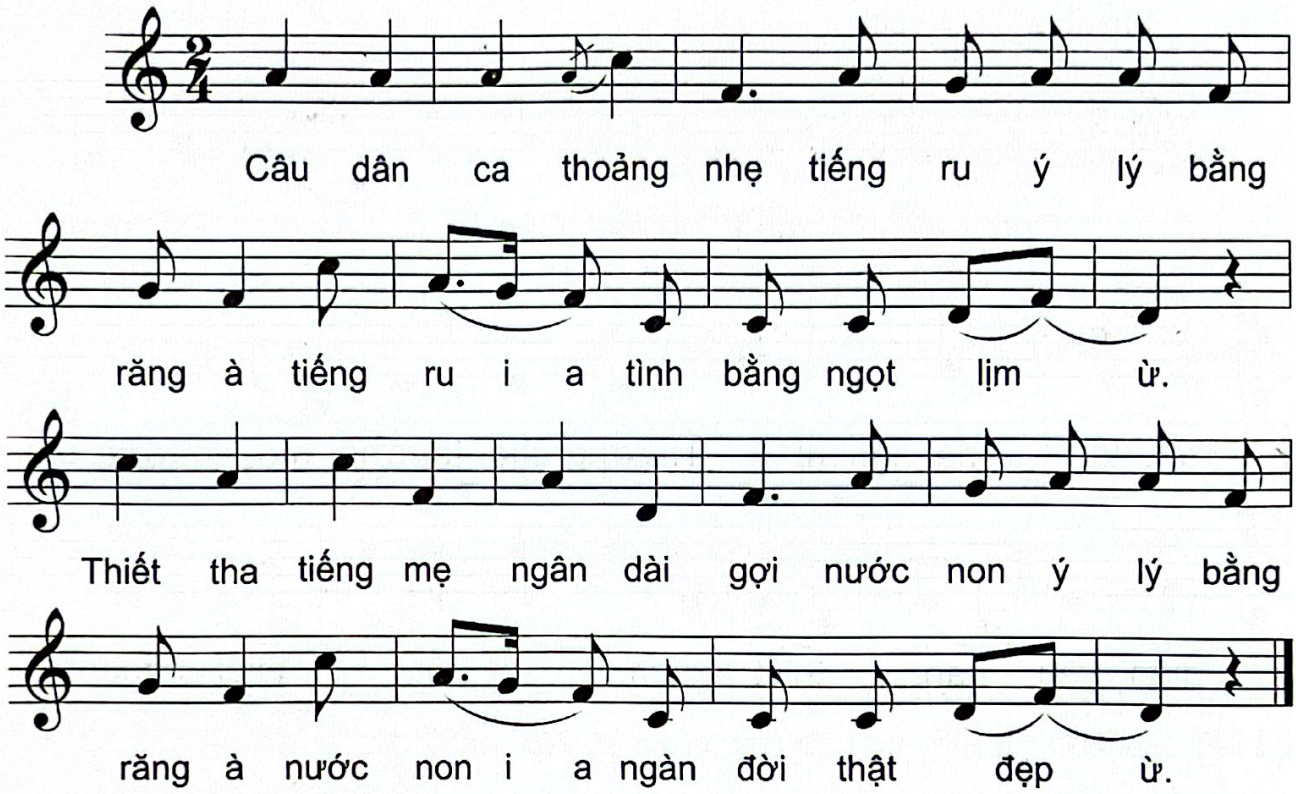

Lời 2

Câu dân ca nở rộ cánh sen ý lý bằng răng à,
Cánh sen i a gần bùn càng đẹp ừ.
Cánh sen ngát nhuỵ bên hồ rọi ánh trăng ý lý bằng răng à,
Cánh sen i a tình bằng ngào ngạt ừ.

Lời 3

Ơi con chim sẻ ngậm lúa thơm ý lý bằng răng à,
Lúa reo i a đàn cò lội ruộng ừ
Gió đưa tiếng gọi con đò đậu bến sông ý lý bằng răng à,
Thoáng xa i a tình bằng chờ đợi ừ.

Lời 4

Mênh mông êm ả giọng cất lên ý lý bằng răng à,
Tiếng ca i a tình bằng dào dạt ừ.
Xóm xa phố chợ êm đềm giọng hát em ý lý bằng răng à,
Tiếng ca i a tình bằng ngọt lịm ừ.

LÝ BÁNH ÍT

(Bé ngoan tốt, tốt)

Dân ca Bến Tre
Sưu tầm và kí âm: LƯ NHẤT VŨ
Lời mới: LÊ GIANG

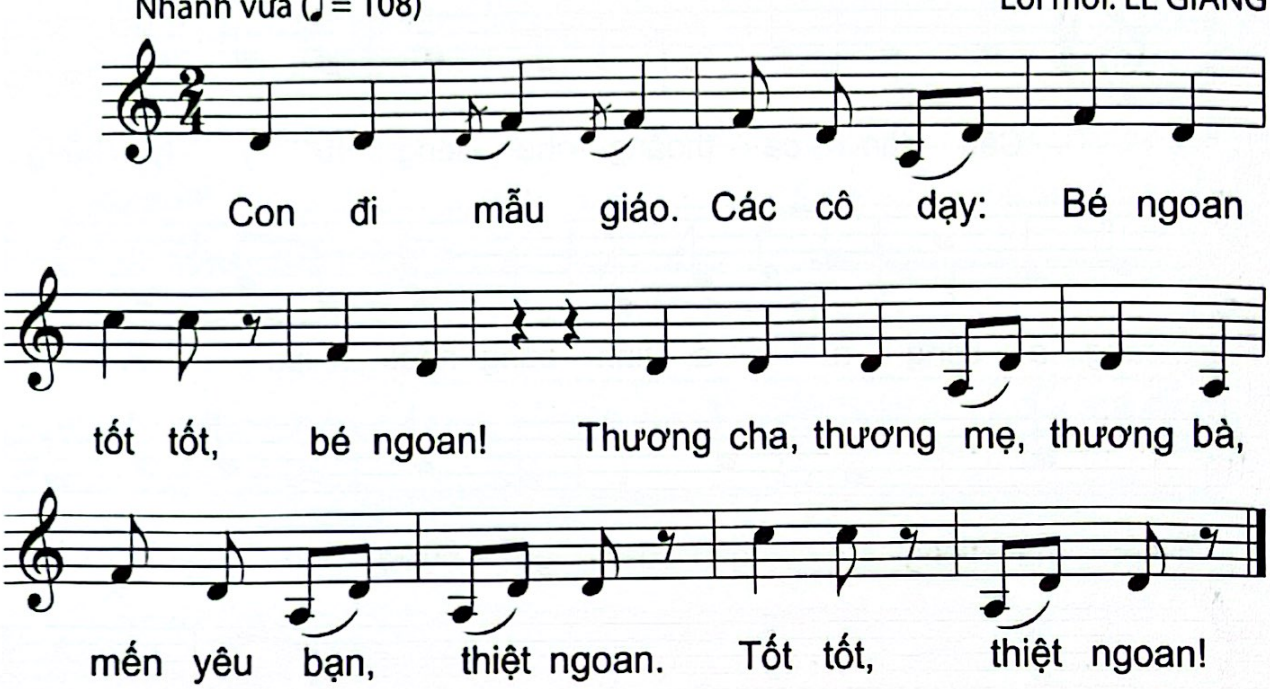

Lời 2

Chim quyên nó hót
Các cô dạy hát theo:
Chít chít! Hát theo
Con nai theo mẹ vô rừng,
Bé theo mẹ dạo chơi, gió mát dạo chơi.

Lời 3

Tung tung, cắc cắc
Bé phi ngựa bé chơi
Huýt huýt, bé chơi!
Sang năm bé học i tờ,
Bé chăm học thiệt ngoan
Tốt tốt, thiệt ngoan!

LÝ BÔNG SEN

Dân ca Vĩnh Long
Kí âm: LƯ NHẤT VŨ
Lời mới: LÊ GIANG

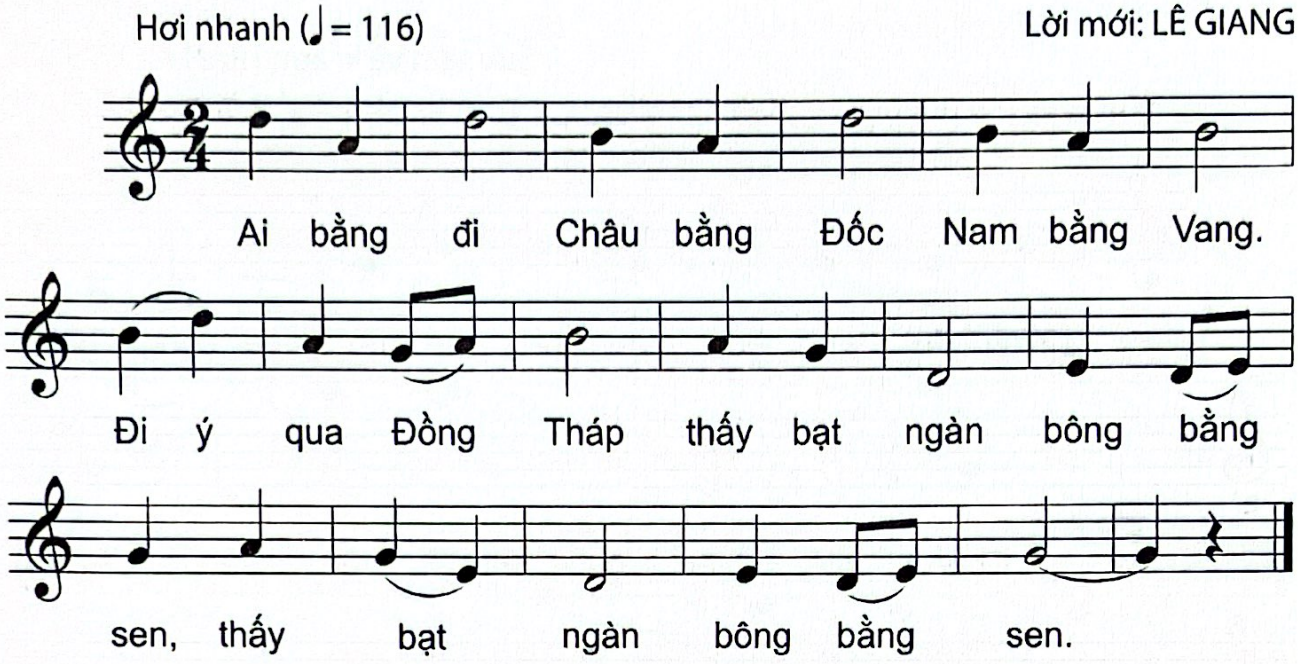

Các bài Lý thường được sáng tạo dựa trên câu thơ dân gian. Bài *Lý bông sen* được hát trên hai câu thơ lục bát nên các em có thể đặt lời cho các bài Lý dựa trên câu thơ gốc:

Ai đi Châu Đốc, Nam Vang
Đi qua Đồng Tháp (thấy) bạt ngàn bông sen.

Các em tìm các câu thơ có thanh điệu gần gũi với câu thơ gốc để đặt lời cho bài hát.

Ví dụ như:

Ai đi Sông Bé, Đồng Nai
Đi qua Bình Phước (thấy) bạt ngàn cây xanh

Hoặc các em dùng lời khác với yêu cầu sử dụng các dấu giọng đúng như câu thơ gốc.

Ví dụ như:

Em yêu đất nước quê em
Xum xuê cây, trái, bạt ngàn đồng xanh…

LÝ CÂY GÒN

(Bé xích đu tiên)

Dân ca Nam Bộ
Sưu tầm và kí âm: TRẦN KIẾT TƯỜNG
Lời mới: LÊ GIANG

Vui tươi, hơi nhanh (♩ = 108)

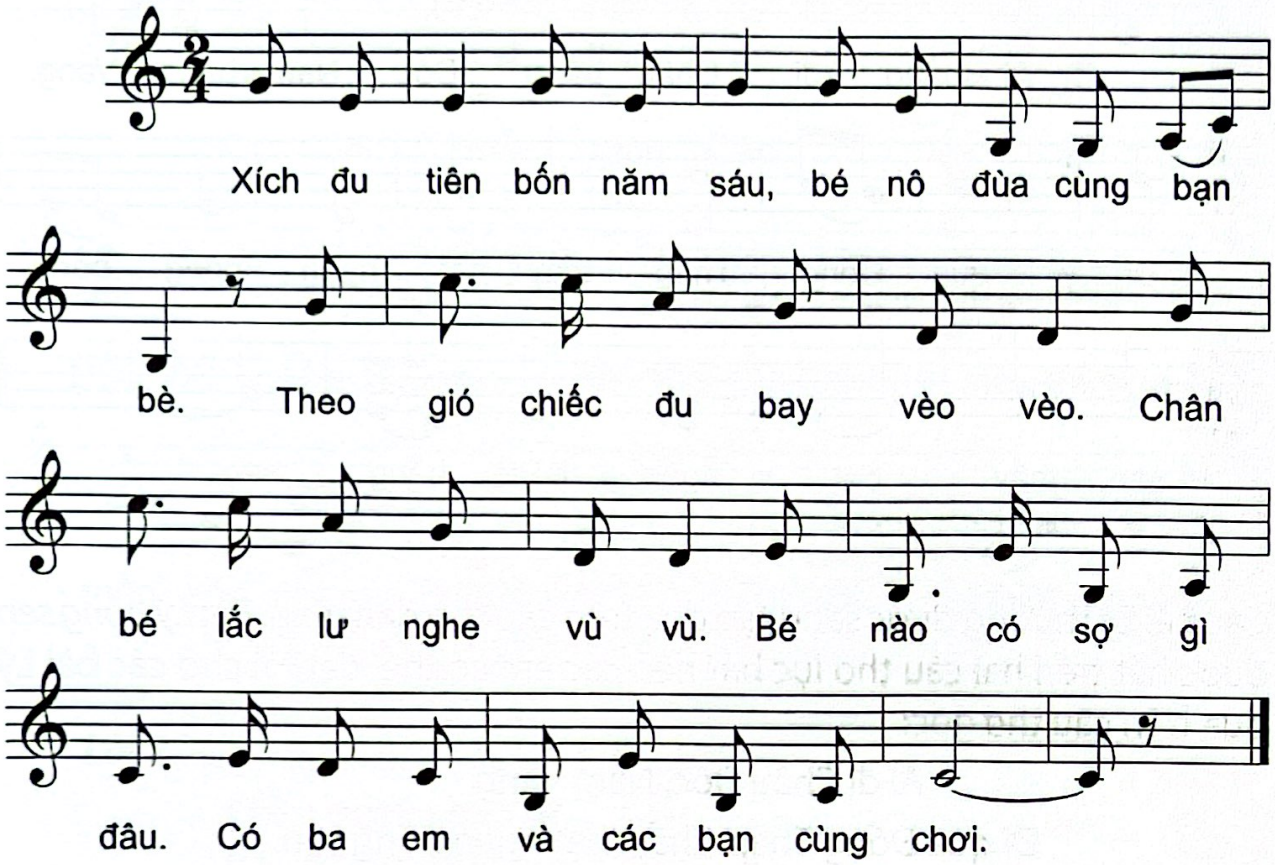

Lời 2

Xích đu tiên bé vui hát, Lý cây gòn cười thiệt giòn.
Quay tít phất phơ nghe ù ù.
Ba má ngó theo nghe rào rào.
Bé nào có sợ gì đâu, bé bay lên trời bé gặp nàng tiên.

Lời 3

Xích đu tiên đứng cho chắc, nắm tay nào cùng nhịp đều.
Phơi phới giống như con chuồn chuồn.
Theo gió bé bay lên bầu trời.
Bé tìm bé gặp nàng tiên, xích đu tiên cùng các bạn trần gian…

LÝ CÂY XANH

Dân ca Nam Bộ

Hơi chậm, nhẹ nhàng (♩ = 90)

Sưu tầm và kí âm: TRẦN KIẾT TƯỜNG

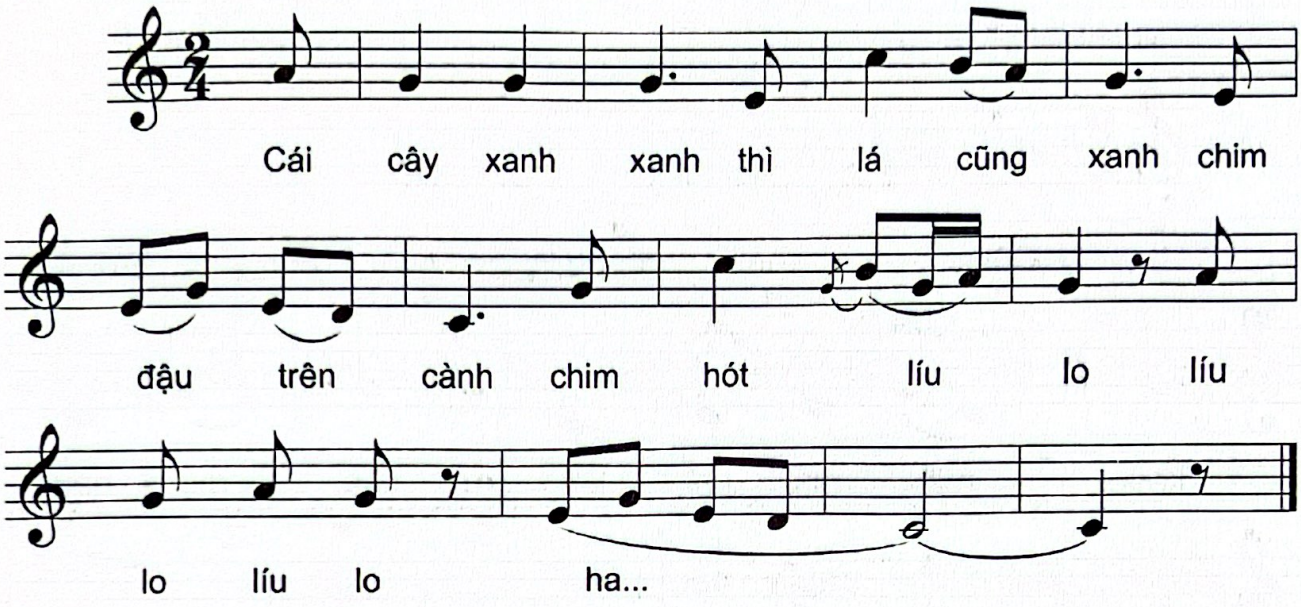

LÝ CHIM QUYÊN

(Biết ơn cha mẹ)

Dân ca Bình Chánh

Sưu tầm: HUỲNH NGỌC TRẢNG và LƯ NHẤT VŨ

Kí âm: LƯ NHẤT VŨ

Lời mới: LÊ GIANG

Nhanh vừa (♩ = 108)

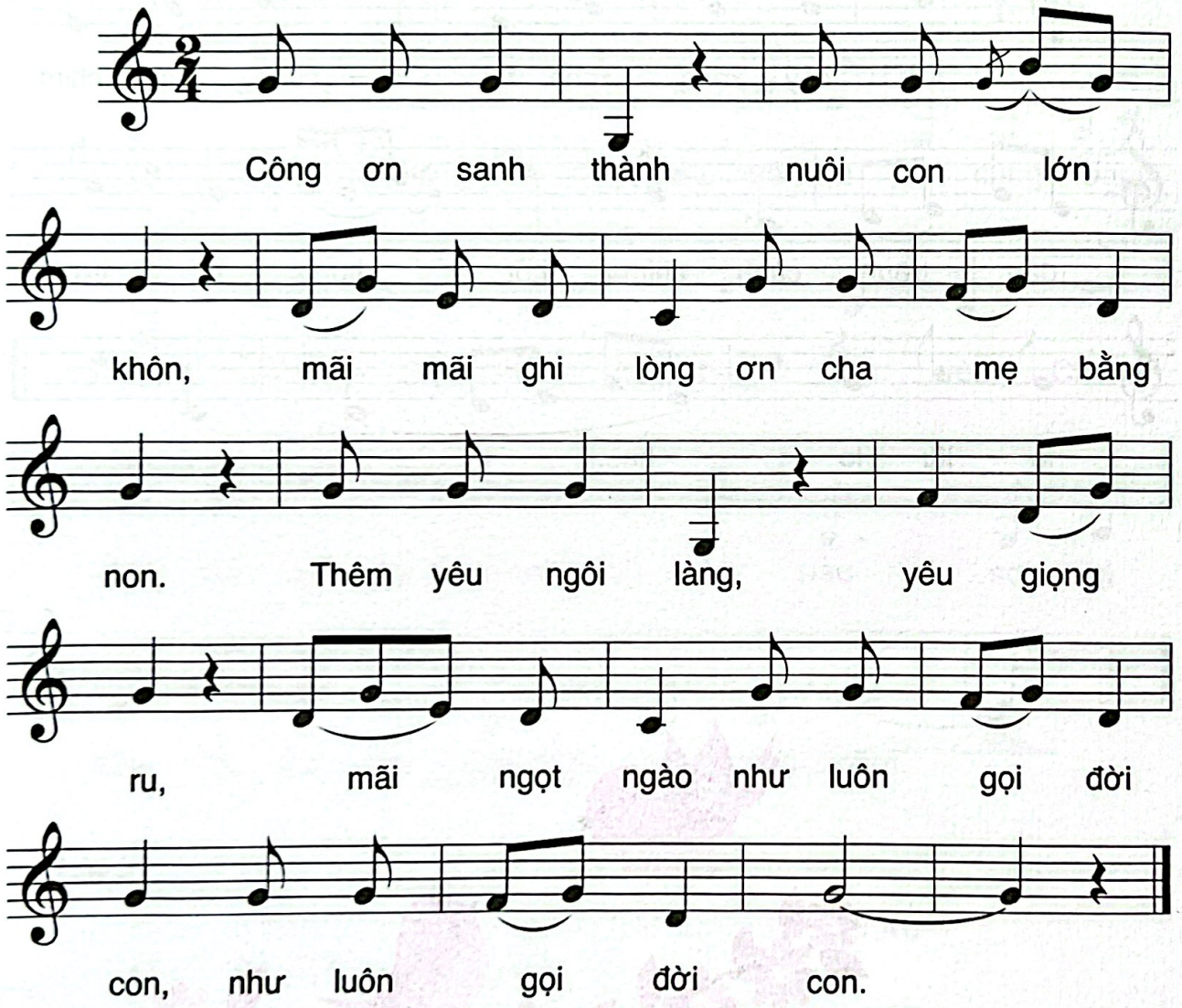

Lời 2

Con chim trên cành.
Chim kêu líu lo
Thỏ thẻ tâm tình: ơn cha mẹ càng sâu.
Thêm yêu ngôi trường
Con học chăm.
Để đẹp lòng, ơn cha mẹ nào phai, ơn cha mẹ nào phai.

LÝ CON KIẾN

Dân ca Bến Tre
Lời mới: LÊ GIANG

Nhanh, vui, chộn rộn

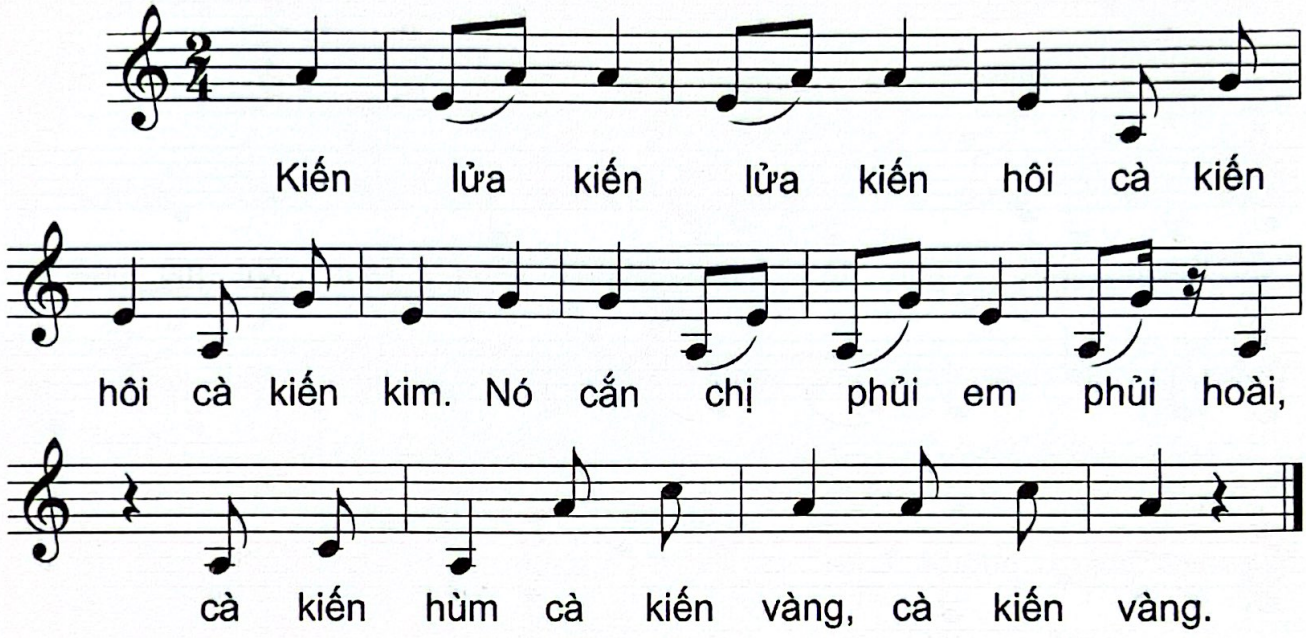

Lời 2

Bé bỏng, bé bỏng kiến chơi bò khắp nơi
Cành lá rơi xuống nước
Chị thả, em thả ừ
Làm chiếc thuyền, làm cánh buồm, làm cánh buồm.

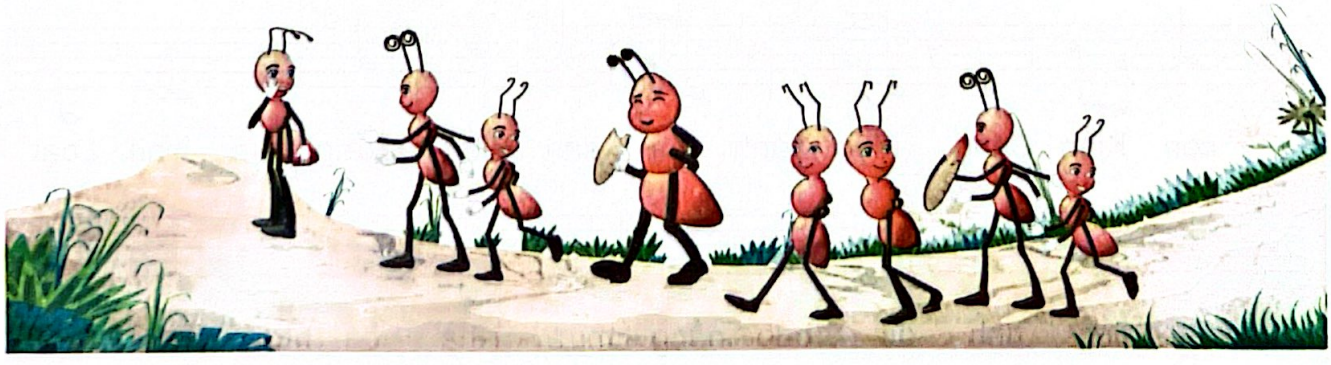

VÈ CON KIẾN

Vừa phải

Sưu tầm, lời mới: LÊ GIANG

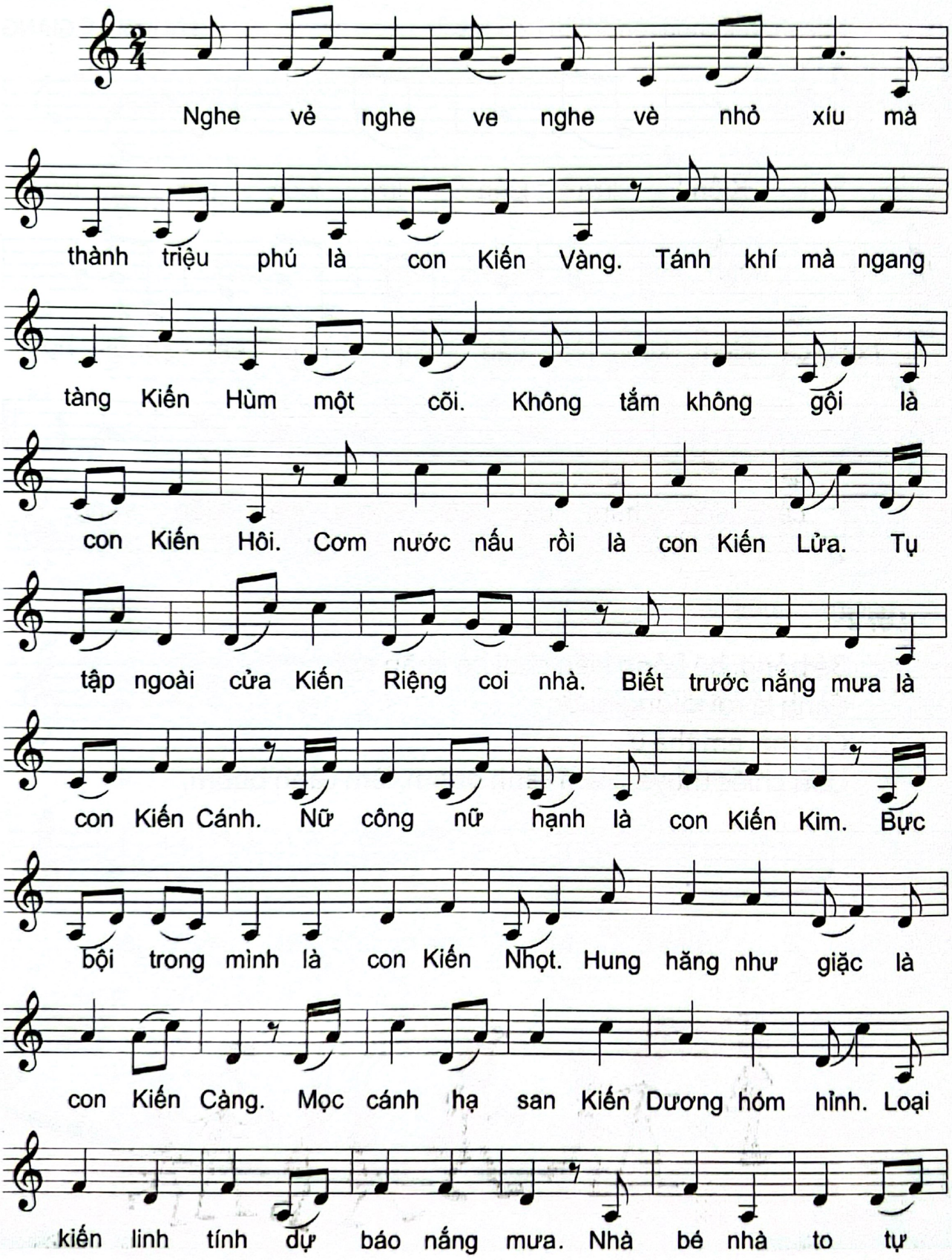

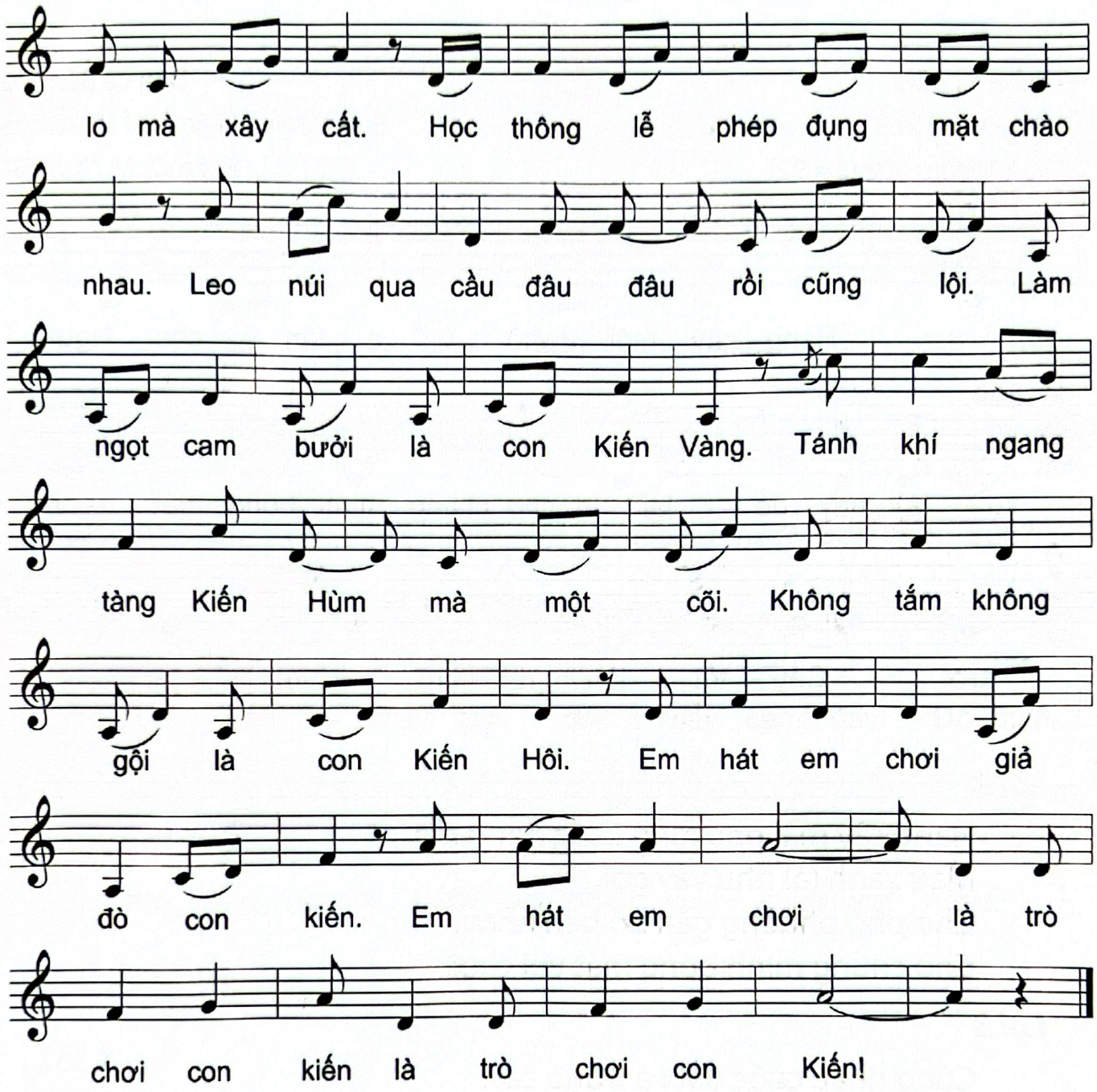
lo mà xây cất. Học thông lễ phép đụng mặt chào
nhau. Leo núi qua cầu đâu đâu rồi cũng lội. Làm
ngọt cam bưởi là con Kiến Vàng. Tánh khí ngang
tàng Kiến Hùm mà một cõi. Không tắm không
gội là con Kiến Hôi. Em hát em chơi giả
đò con kiến. Em hát em chơi là trò
chơi con kiến là trò chơi con Kiến!

LÝ Í Á

(Hàng cây mái phố)

Dân ca Bến Tre
Sưu tầm và kí âm: LƯ NHẤT VŨ
Lời mới: VŨ KIM SA

Nhịp vừa (♩ = 92)

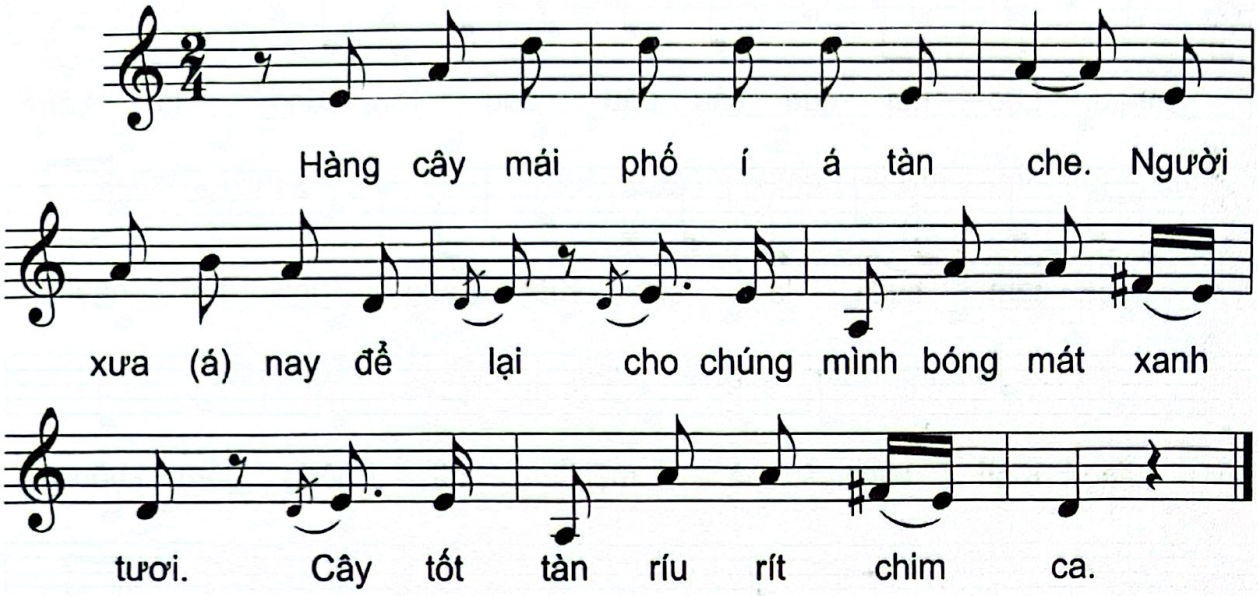

Lời 2

Hàng cây mái phố lúng liếng hàng me
Màu xanh (á) như vẫy gọi,
Cho phố phường gắn bó bên nhau.
Cho chúng mình bóng mát vui chơi.

Lời 3

Cùng nhau cuốc đất í á trồng cây.
Màu xanh (á) thêm toả rộng,
Che mái trường, phố mới, công viên.
Bao tiếng cười khuất bóng cây xanh.

Lời 4

Vườn cây nhớ Bác thấp thoáng tàn che.
Mầm non (á) bên cổ thụ,
Cây uống nguồn nước mát thêm xanh.
Cây tốt tàn gió mát đong đưa.

LÝ MÙ U

(Chơi trốn tìm)

Dân ca Bến Tre

Sưu tầm và kí âm: LƯ NHẤT VŨ

Lời mới: MỸ LIÊM

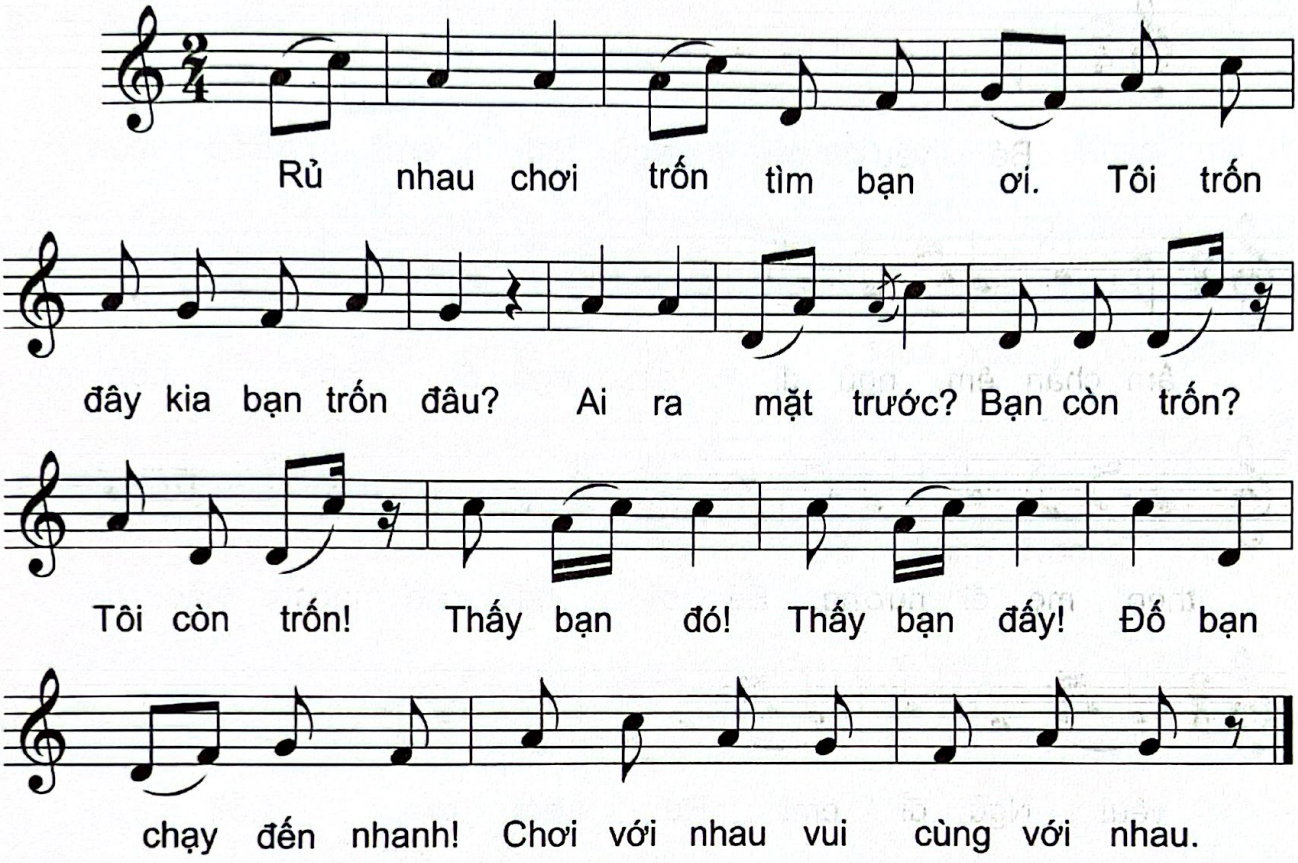

Lời 2

Rủ nhau chơi trốn tìm bạn ơi.
Chơi với nhau – vui đùa với nhau.
Ta vui vẫn nhớ – học tập giỏi – kết đoàn tốt.
Giữn đừng quá – vui đừng quá!
Nhớ lời dạy cô thầy:
Chơi vẫn luôn học tập chăm ngoan.

LẢ NÓN DỚ

(Ngủ đi em)

Dân ca Thái

Sưu tầm, kí âm, phỏng dịch: TÔ NGỌC THANH

Hơi chậm, dịu dàng (♩ = 78)

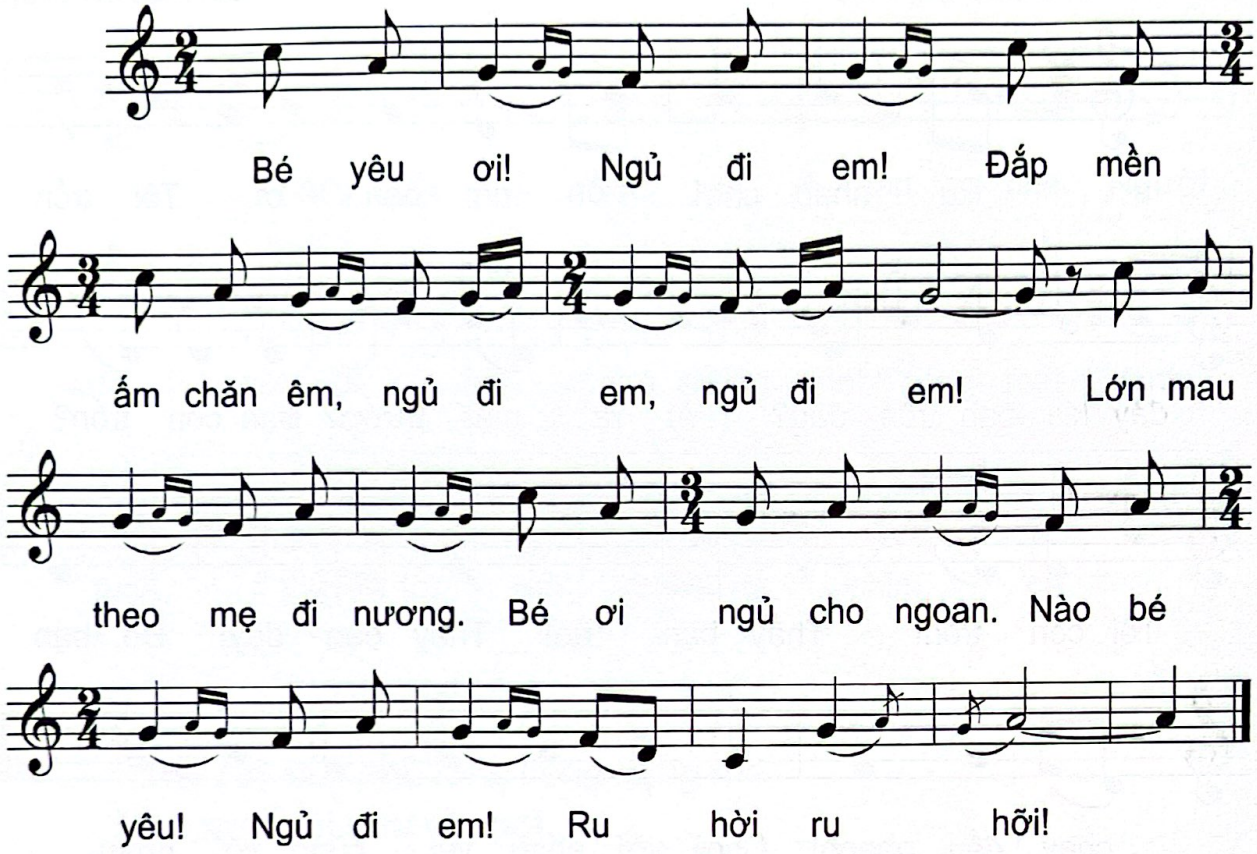

INH LẢ ƠI!

(Hò ơi)

Vừa phải, nhẹ nhàng

Dân ca Thái

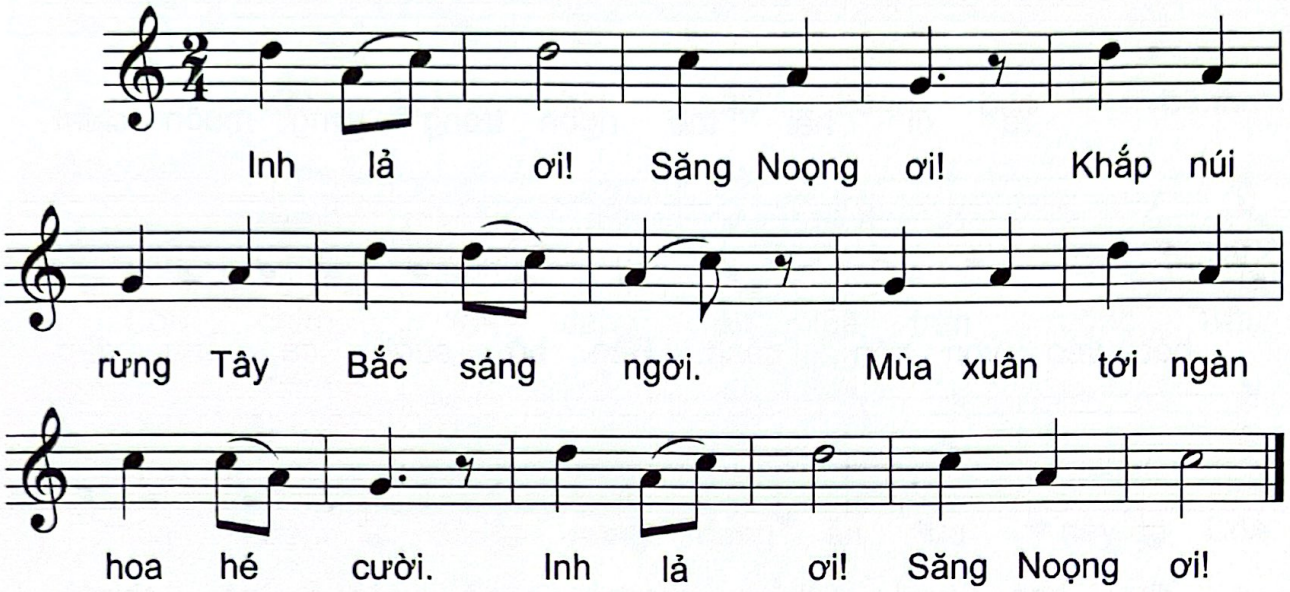

HÁI CÀ

Dân ca Gia-rai
Lời mới: MỸ LIÊM

Vừa phải (♩ = 80)

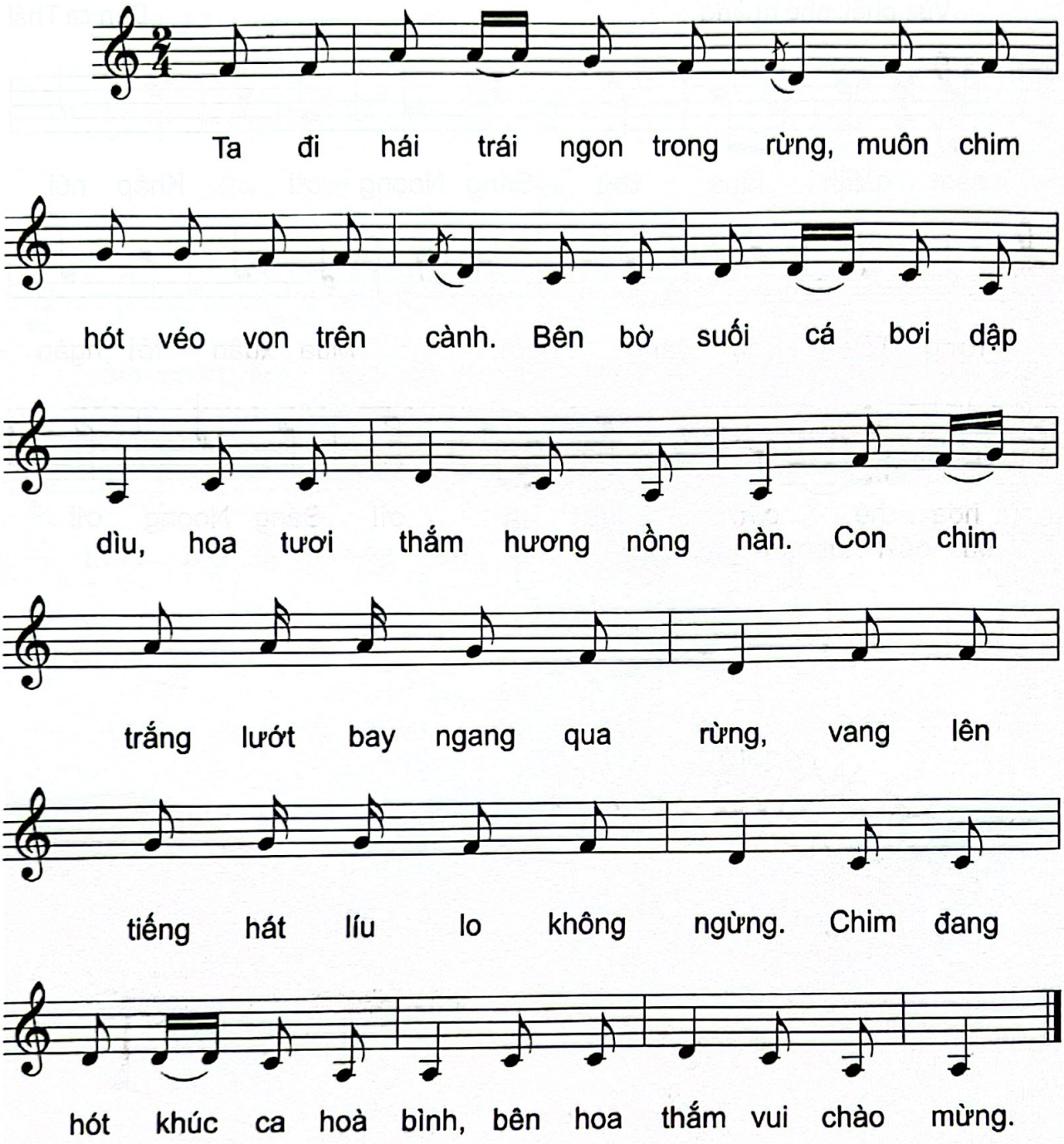

CON RA PƯ XA BA

(Con trâu ăn lúa)

Dân ca XTiêng

Kí âm: TRẦN VIẾT BÍNH

Nhanh vừa (♩ = 108)

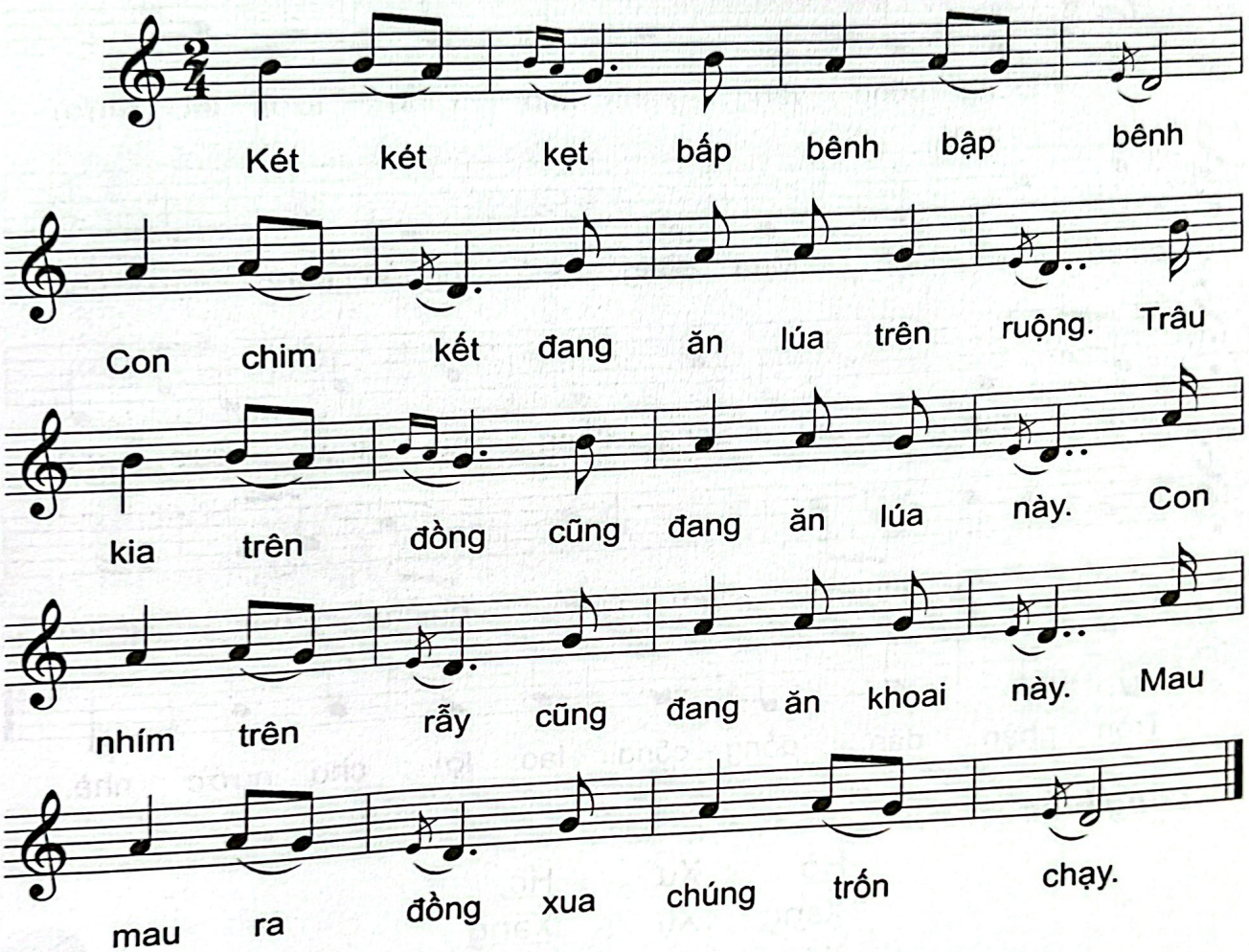

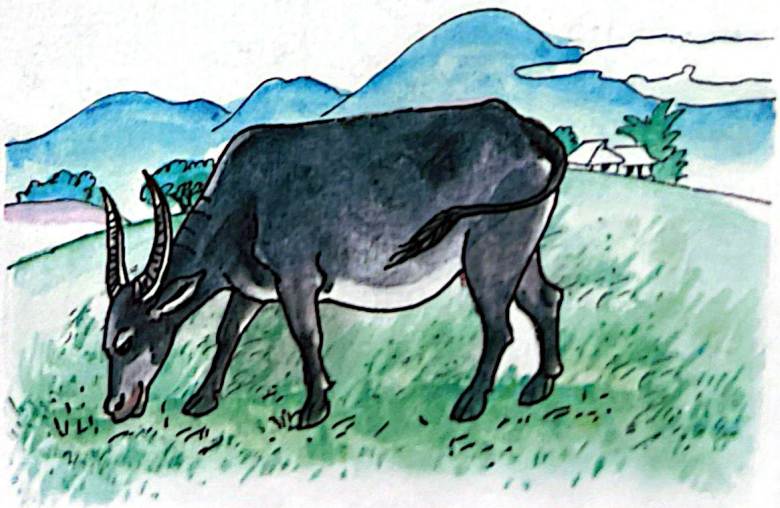

LONG HỔ HỘI

Nhạc Tài tử Nam Bộ

Biên soạn: PHẠM VĂN NGHI

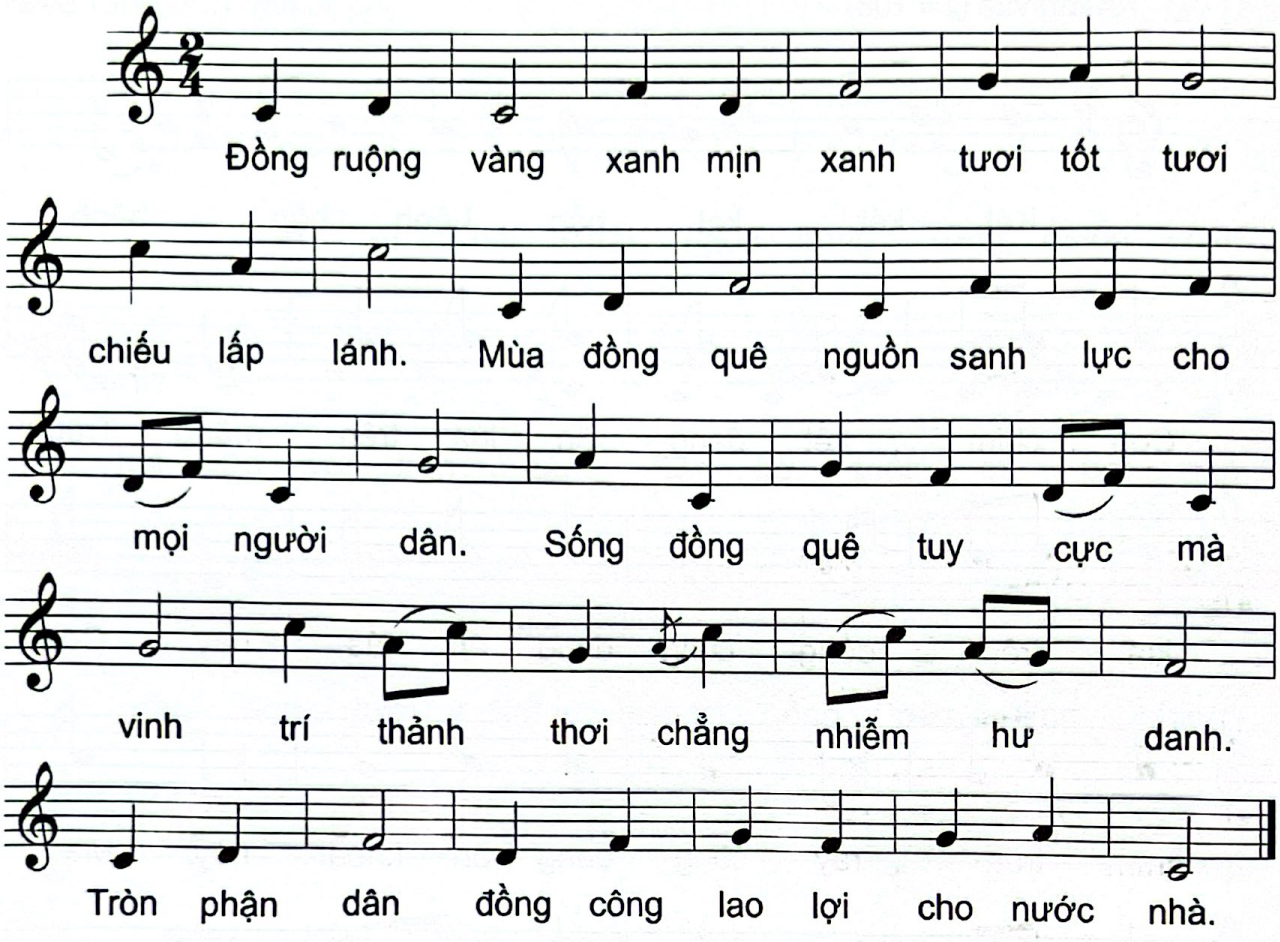

Lòng bản:

	Hò	Xư	Hò,
	Xang	Xự	Xang
	Xê	Công	Xê
	Líu	Công	Líu
	Hò	Xư	Xang,
	Hò	Xang	Xư
Xang	Xự	Hò	Xê
	Cống	Hò	Xê
Xang	Xự	Hò	Xê
	Liu	Công	Xê
Liu	Công	Xê	Xang
	Hò	Xự	Xang
	Xư	Xang	Xê
Xang	Xê	Công	Hò

Xướng âm theo chữ nhạc:

Các em bắt đầu bản nhạc Nhạc Tài tử Nam Bộ đầu tiên, thể bản nhỏ. Các em có thể hát theo cách ghi cổ truyền với các chữ nhạc "Hò, Xư, Xang, Xê, Công" trong lòng bản. Lòng bản chỉ ghi khung sườn của bài bản; trong nhiều trường hợp, lời hát có thể làm thay đổi vài chi tiết trong lòng bản. Theo cách ghi này, các em đập nhịp (trọng âm) vào những chữ nhạc có gạch chân, các chữ nhạc không gạch chân sẽ được phân đều trường độ cho đến chữ nhạc gạch chân (trọng âm) kế tiếp. Trừ những khoảng trống trên bài sẽ tạo khoảng cách trường độ khi hát (chữ gần nhau sẽ hát liền nhau, chữ cách xa sẽ hát rời nhau), các chữ cách đều sẽ được hát với tiết tấu đều.

Chữ Hò ở quãng tám trên đọc là Liu; Chữ Xự (đôi khi được ghi là "Y") ở quãng tám trên đọc là U

NGŨ ĐIỂM MAI

Nhạc Tài tử Nam Bộ
Lời mới: MỸ LIÊM

Nhanh vừa (♩ = 90)

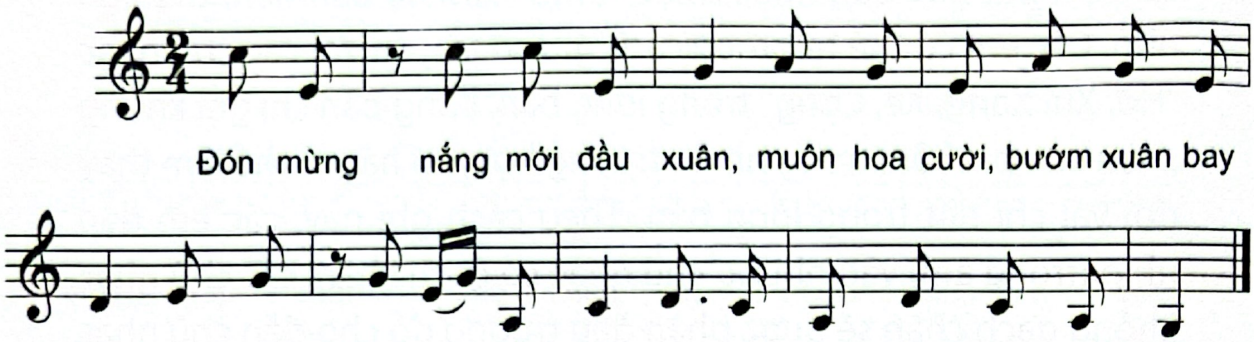

TOẠ NGỌC LẦU

Nhạc Tài tử Nam Bộ
Lời mới: MỸ LIÊM

Nhanh vừa (♩ = 90)

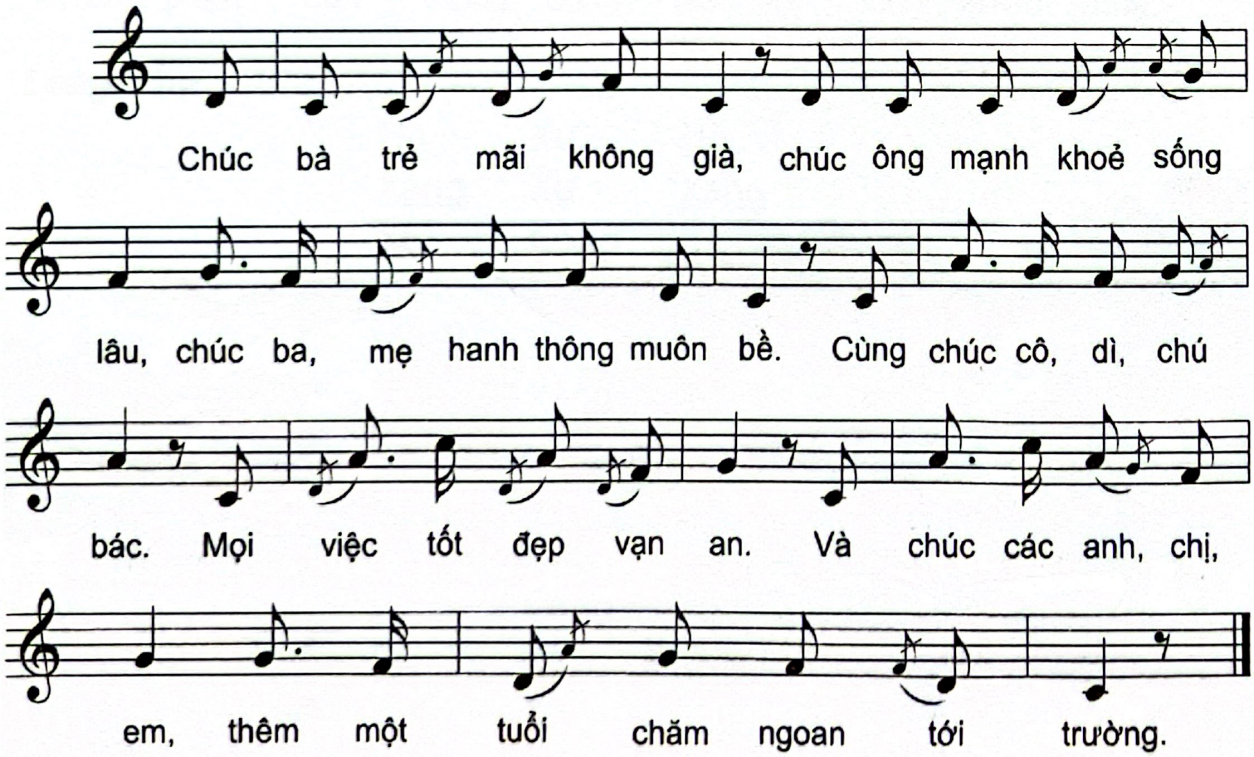

Lời 2 (Toạ Ngọc Lầu)

Em cùng kính chúc cô, thầy
Có nhiều trò giỏi chăm ngoan
Mùa màng hoà - thuận, nông dân được mùa
Doanh nhân, nông dân, trí thức
Mọi việc tốt đẹp, thành công
Cùng chúc đất nước vào xuân
Càng tươi đẹp, ấm no, thanh bình.

Lòng bản:

Ngũ Điểm Mai *(còn gọi là Ngũ Điểm)*

____		Xáng	Cồng	
____	Xáng	Xáng	Cồng	
Liu		Ú		Liu
Cồng	Ú	Liu	Cồng	
Xề		Cồng	Liu	
____	Liu	Công	Xê	
Xang		Xê		Xang
Xư	Xê	Xang	Xư	
Hò				

Toạ Ngọc Lầu *(còn gọi là "Bài Tạ")*

	Xự		Hò	Hò	Xự	Xang	Hò
	Xự		Hò	Hò	Xự	Xê	Xang
Xê,		Xang	Xư	Xê	Xang	Xự	Hò
	Hò		Công	Xê	Xang	Xê	Công
	Hò		Công	Liu	Công	Xang	Xê
	Hò		Công	Liu	Công	Xang	Xê
Xê,		Xang	Xư	Xê	Xang	Xự	Hò

LONG NGUYỆT

Nhạc Tài tử Nam Bộ
Lời mới: MỸ LIÊM

Nhanh, vui

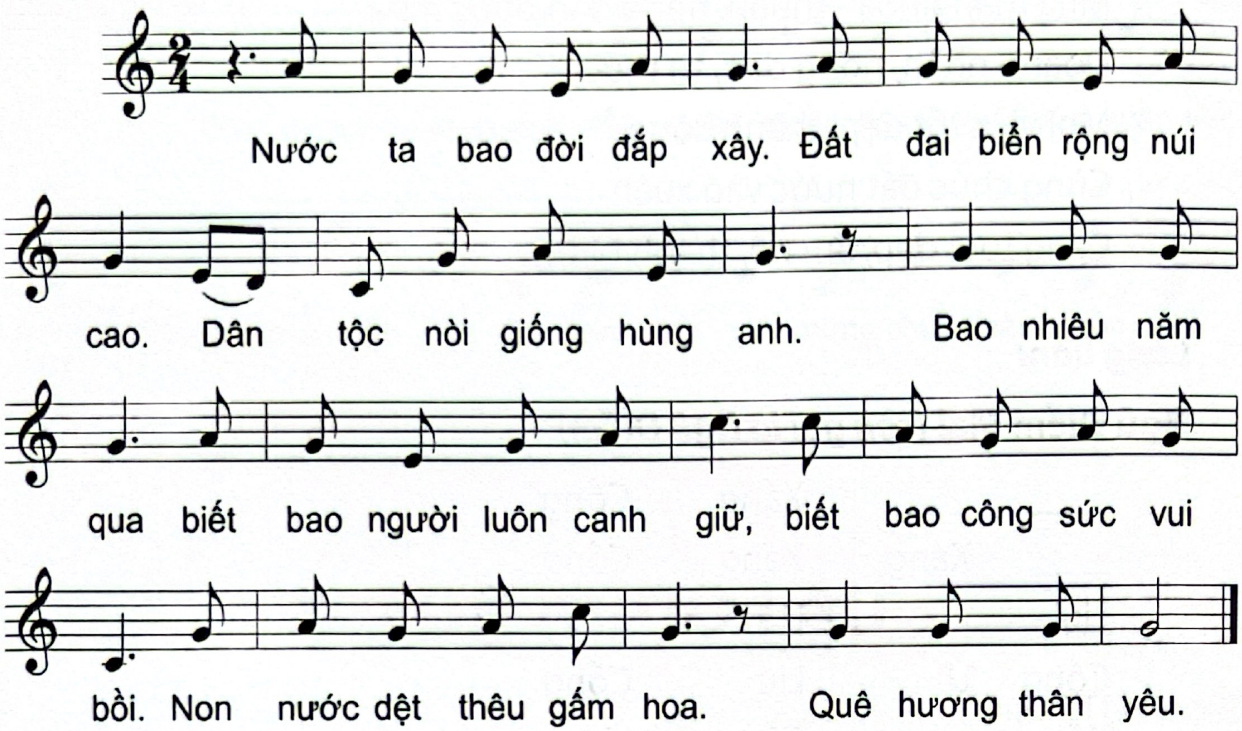

Lòng bản:

	U	Liu	Liu	Công	U	Liu
	U	Liu	Liu	Công	U	Liu
Công	Xê	Xang	Liu	U	Công	Liu
		Liu		Liu	Liu	Liu
	U	Liu	Công	Liu	U	Xang
	Xang	U	Liu	U	Liu	Xang
	Liu	U	Liu	U	Xang	Liu
		Liu		Liu	Liu	Liu

TAM PHÁP NHẬP MÔN

Nhạc Tài tử Nam Bộ
Lời mới: MỸ LIÊM

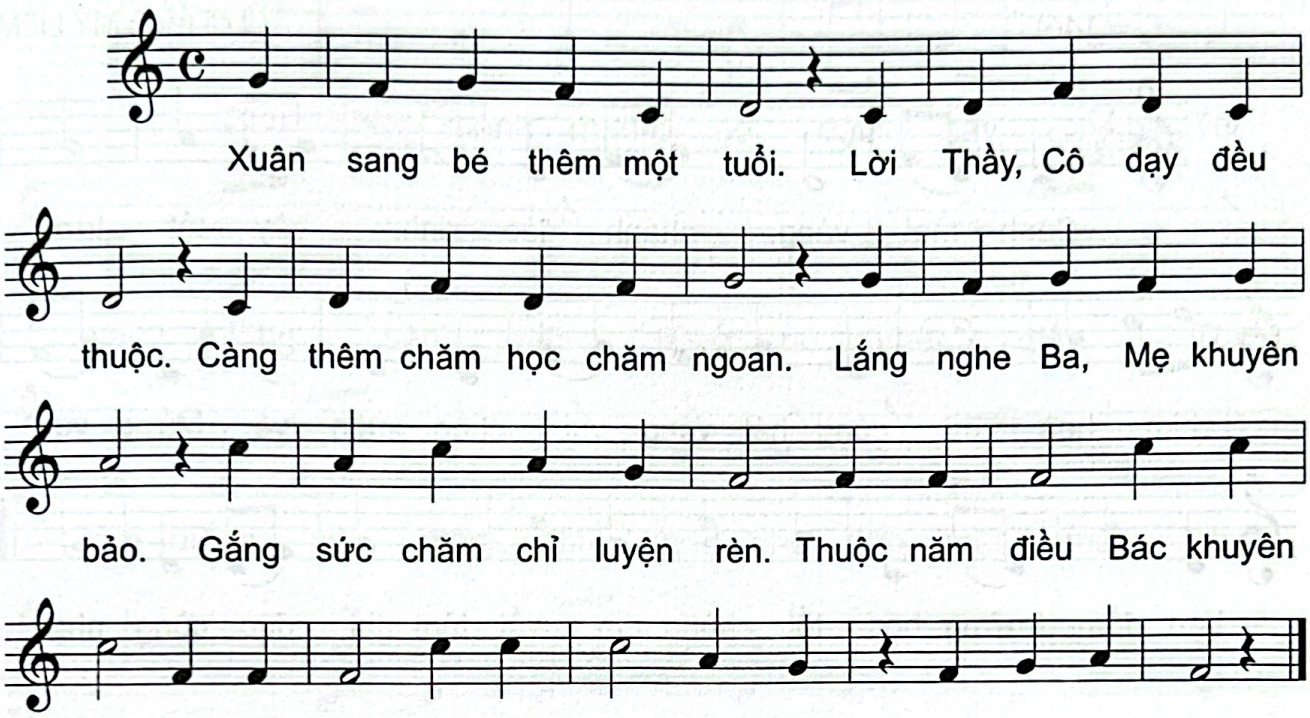

Lòng bản:

	Xê	Xang	Xê	Xang	Hò	Xự
	Hò	Xư	Xang	Xự	Hò	Xự
	Hò	Xự	Xang	Xự	Xang	Xê
	Xê	Xang	Xê	Xang	Xê	Cống
	Líu	Công	Líu	Công	Xê	Xang
Xang	Xang	Xang		Líu	Líu	Líu
Xang	Xang	Xang		Líu	Líu	Líu
Công	Xê	____	Xang	Xê	Công	Xang

XUÂN PHONG - LONG HỔ

Nhạc thính phòng Huế
Kí âm: KIỀU TRƯƠNG
Lời mới: MỸ LIÊM

(♩ = 146)

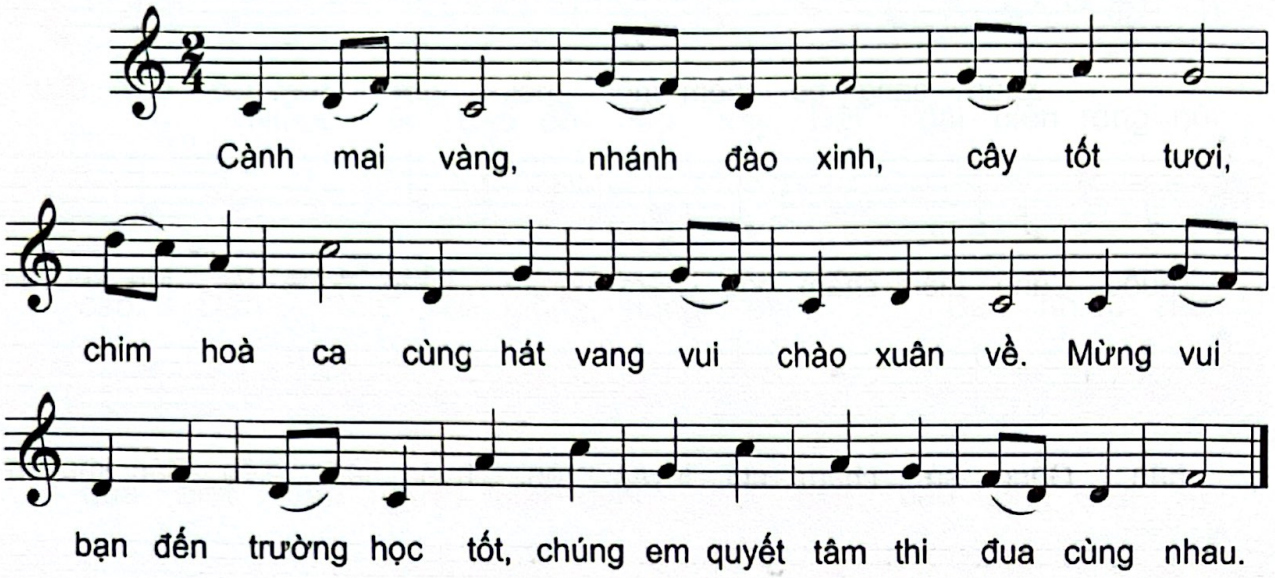

(♩ = 156)

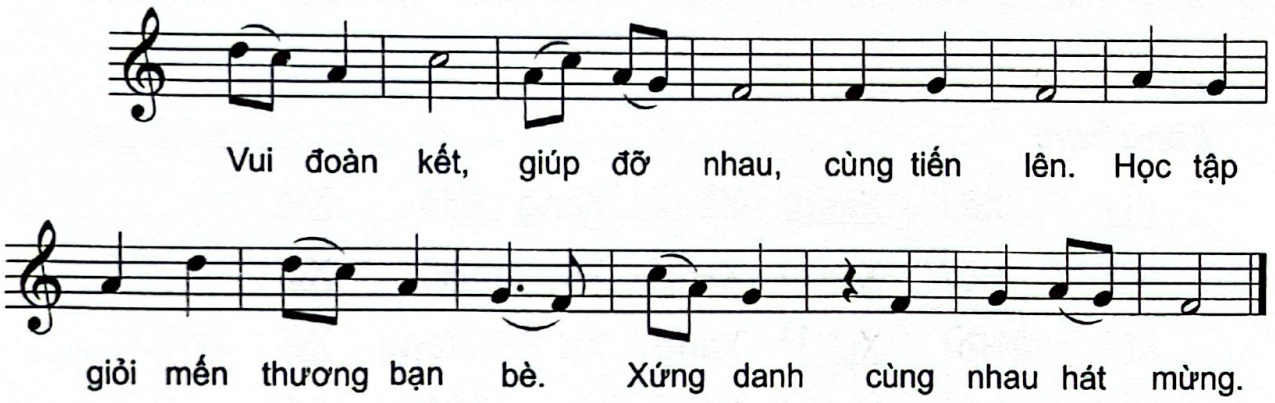

Chú thích: Trích nhạc trong "Tập bài ca Huế", Nguyễn Hữu Ba

CON CHIM MANH MANH

Đồng dao Nam Bộ

Vừa phải (♩ = 96)

Kí âm: TRẦN KIẾT TƯỜNG

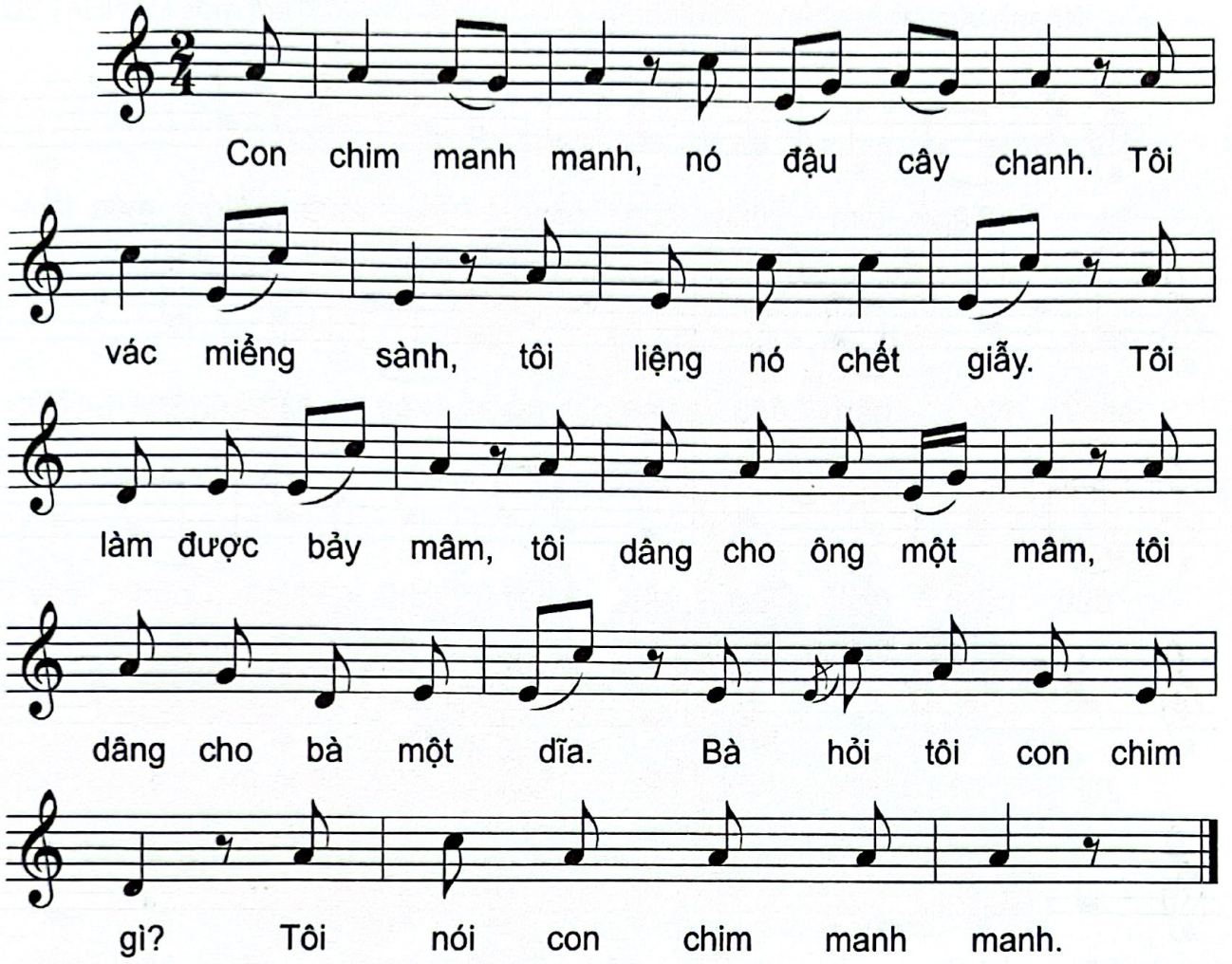

Bài đồng dao *Con chim manh manh* có lối nói vần vè. Trẻ em tập hát, tập nói bài này với tiết tấu đều, xoay vòng... Dựa vào nhịp điệu bài đồng dao này các em có thể tập đặt lời mới.

Ví dụ như:... Em yêu quê em
Có hàng cây xanh
Có bến sông dài
Mỗi ngày em đến lớp
Thi đua học chăm ngoan
Luôn ghi trong tâm lời cô
Luôn ghi khắc lời thầy dạy
Mai đây xây dựng quê mình
Quê hương thân yêu của em...

CON CÔNG NÓ MÚA

Đồng dao Nam Bộ

Nhanh vừa, nhịp nhàng, hồn nhiên

Lời mới: LƯ NHẤT VŨ

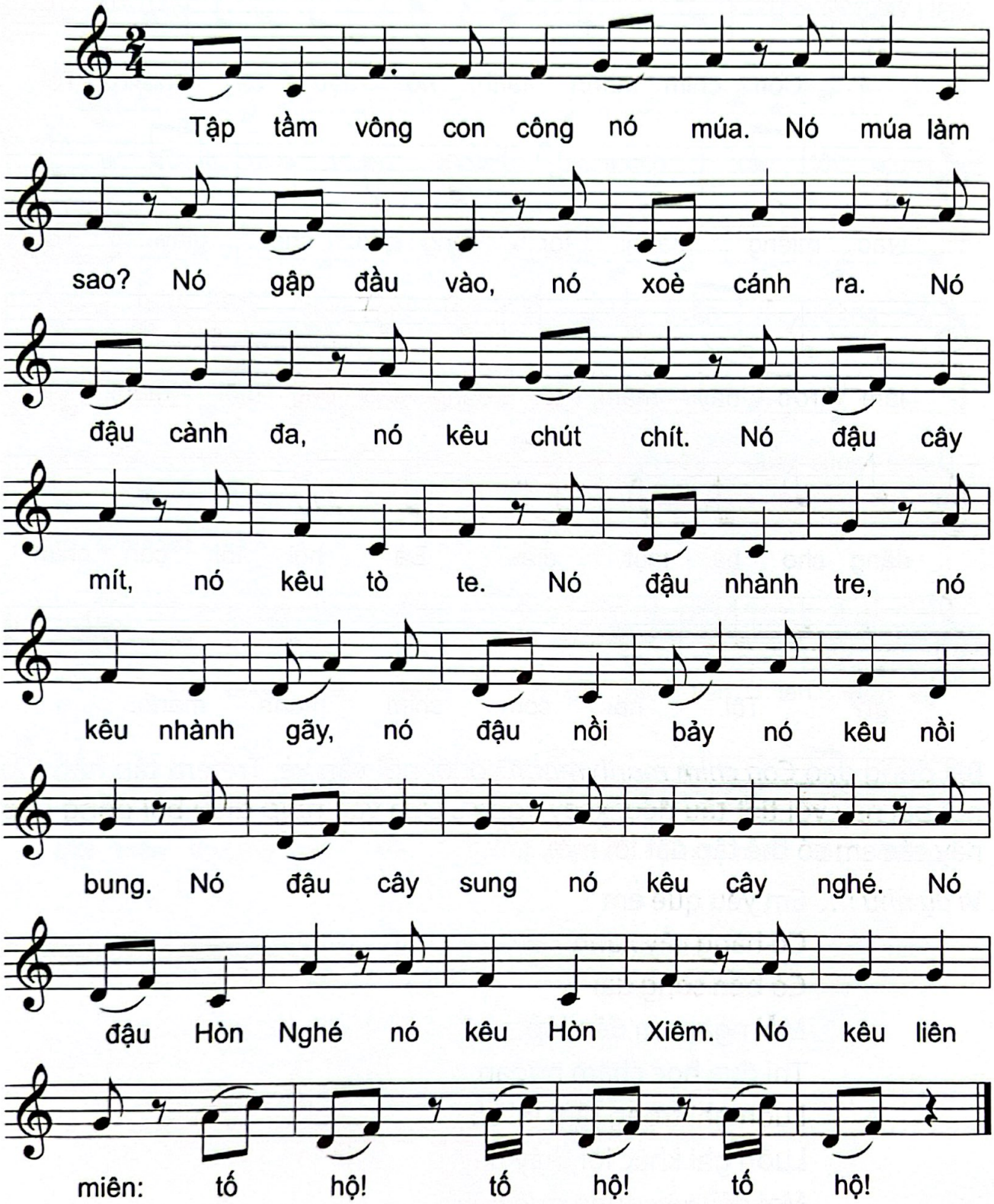

BỎ KHĂN

Đồng dao Nam Bộ

Nhanh, linh hoạt

Kí âm: HƯƠNG LAN

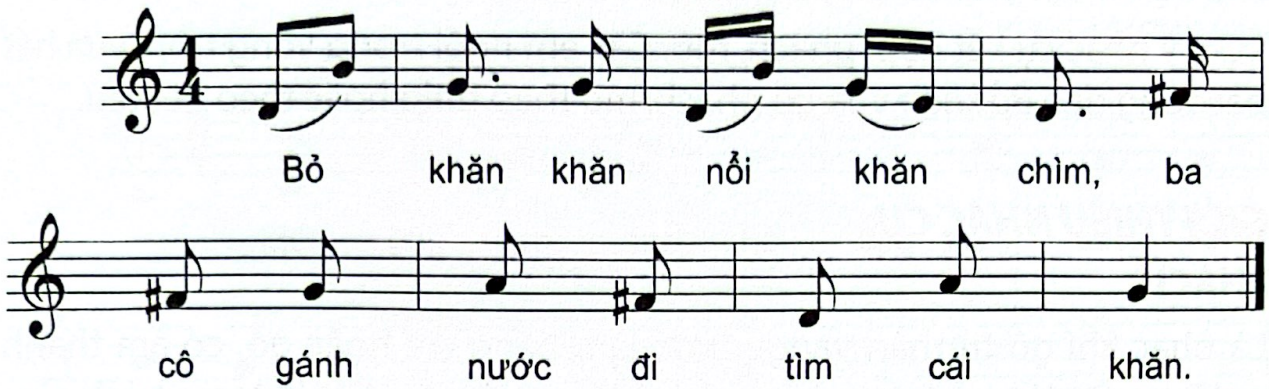

Ghi chú: Hát nhiều lần và có thể thay đổi nhịp độ.

Thực hành: Trò chơi Bỏ khăn

- Số lượng người chơi: chơi tập thể, hoặc nhóm 10 – 15 bạn.

- Cách chơi: Tất cả ngồi thành vòng tròn, sát nhau, vừa vỗ tay vừa hát. Một bạn cầm khăn chạy vòng quanh phía sau, cùng hát và lén bỏ chiếc khăn (có thể thay bằng một vật nhỏ) sau lưng của một bạn nào đó sao cho thật khéo để bạn đó không phát hiện ra. Nếu bạn này phát hiện thì nhanh chóng cầm khăn đuổi theo và chạm nhẹ vào bạn vừa bỏ khăn. Nếu chạm được vào người bạn bỏ khăn thì bạn bỏ khăn phải tiếp tục đi bỏ khăn bạn khác; nếu không chạm được thì phải thay bạn đó làm người bỏ khăn. Trường hợp bạn bị bỏ khăn không phát hiện được thì bạn đi bỏ khăn nhanh chóng chạy đến, lấy khăn vẩy vào người bạn để tranh chỗ của bạn để bạn sẽ trở thành người đi bỏ khăn…

- *Lưu ý:* các bạn trong vòng tròn không được quay mặt lại phía sau để nhìn bạn đi bỏ khăn, đồng thời, các bạn khác cũng không được thể hiện thái độ cho bạn mình biết dù thấy bạn bị bỏ khăn...

- Gợi ý nhạc cụ kết hợp: phách, mõ. Các em ngồi trong vòng tròn, vừa hát bài đồng dao *Bỏ khăn* vừa gõ phách/mõ theo nhịp hoặc theo tiết tấu.

GIỚI THIỆU NHẠC CỤ:

PHÁCH

Là nhạc khí gõ tự thân vang, được làm bằng tre hoặc gỗ, có âm thanh nghe gọn, giòn và trong. Loại phách dễ sử dụng nhất là loại phách cặp. Các nghệ nhân xưa có rất nhiều cách để diễn tấu cho nhạc cụ phách, tuy nhiên, đối với trẻ, khi sử dụng chỉ nên hướng dẫn trẻ sử dụng cách đơn giản nhất đó là gõ hai lá phách vào nhau, hoặc lấy phách này gõ vào phách kia.

MÕ

Được xếp là một nhạc khí tự thân vang, không định âm và phổ biến ở Việt Nam. Dựa trên chất liệu chế tạo ra mõ mà người ta đặt tên cho các loại mõ: mõ gỗ, mõ tre và mõ sừng. Ngày nay, người ta đã chế tạo ra rất nhiều kiểu mõ hình dáng khác nhau. Nhạc cụ mõ có hai thành phần chính là thân mõ và dùi mõ. Khi sử dụng, một tay cầm mõ, một tay cầm dùi gõ lên thân mõ.

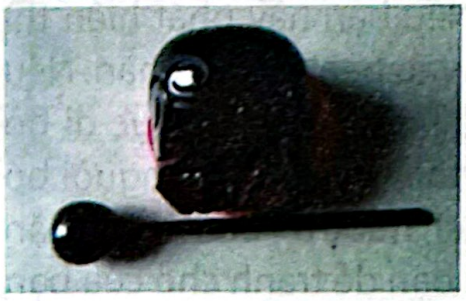

ĐẾM SAO

Đồng dao Nam Bộ

Kí âm: HƯƠNG LAN

Phần đố

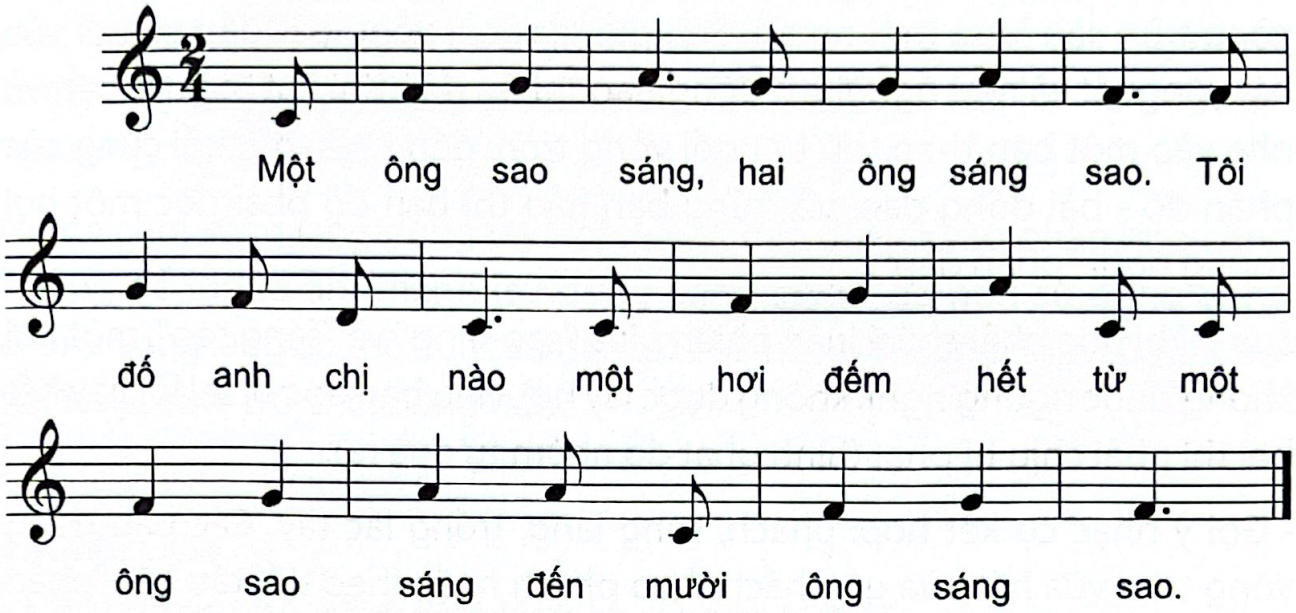

Phần hát đáp: ***(nói liền một hơi thật nhanh và không sai, không bị ngắt)***

Một ông sao sáng
Hai ông sáng sao
Ba ông sao sáng
Bốn ông sáng sao

Năm ông sao sáng
Sáu ông sáng sao
Bảy ông sao sáng
Tám ông sáng sao
Chín ông sao sáng
Mười ông sáng sao.

Thực hành: Trò chơi Đếm sao

- Số lượng người chơi: chơi tập thể hoặc nhóm từ 10 – 15 bạn.

- Cách chơi: Cả nhóm tập trung thành vòng tròn, một bạn đứng ngoài vòng tròn sau lưng mọi người. Bạn đứng ngoài vòng bắt đầu vừa đi vừa hát cùng tất cả mọi người bài đồng dao "phần đố". Khi hát mỗi từ, bạn vỗ nhẹ vào một bạn theo thứ tự ngồi vòng tròn, đến từ "sao" cuối cùng của phần đố - bài đồng dao, vỗ trúng bạn nào thì bạn đó phải đọc một hơi không nghỉ "phần đáp".

Lưu ý: khi đọc phải chú ý luân phiên giữa "sao sáng" và "sáng sao", một hơi không được ngừng nghỉ, không được lấy hơi. Nếu bạn đọc bị sai lời hay hết hơi thì phải chịu bị phạt (hình phạt do nhóm tự đưa ra).

- Gợi ý nhạc cụ kết hợp: phách, song lang, trống lắc tay. Các bạn đứng vòng tròn vừa hát vừa gõ phách theo phách hoặc theo tiết tấu hát "phần đố". Đến "phần đáp" thì các bạn dùng trống lắc tay để lắc thật nhanh, rộn ràng để khích lệ (không cần đánh theo phách hoặc tiết tấu).

GIỚI THIỆU NHẠC CỤ:

SONG LANG (SONG LOAN)

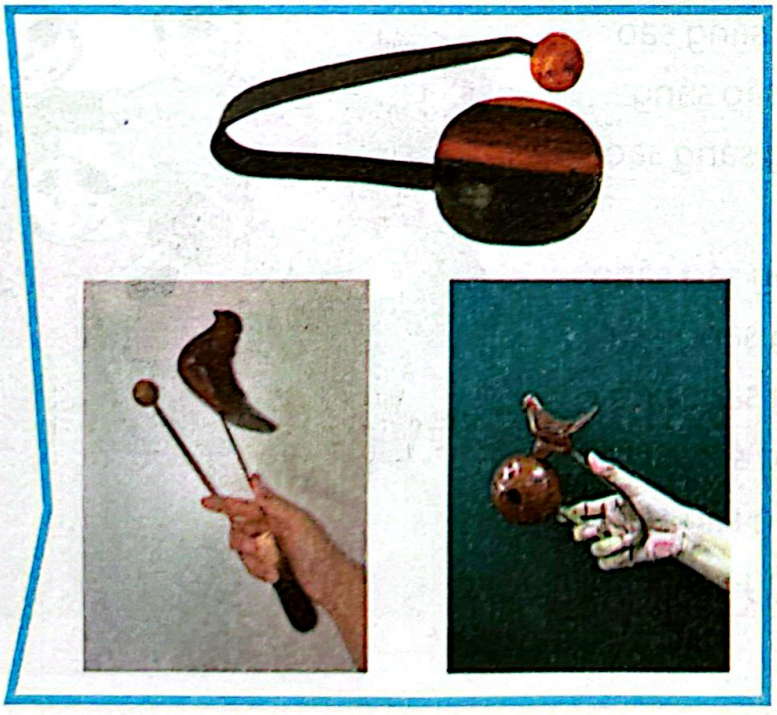

Là loại nhạc cụ tự thân vang, song lang là một loại mõ nhỏ bằng gỗ cứng cấu tạo là một mảnh gỗ hình tròn dẹt, đường kính khoảng 7 cm, cao khoảng 4 cm, được xẻ miệng sâu vào thân khoảng 1/3 để thoát âm. Song lang có một cần gõ bằng sừng trâu (hoặc lá thép) uốn mỏng có độ đàn hồi cao, trên đầu cần có gắn miếng gỗ nhỏ để gõ xuống thân của nó, tạo ra âm thanh đanh, gọn. Song lang là nhạc khí có tần số cực lớn với một âm vực rộng, vang rất xa.

Người chơi song lang dùng tay hoặc chân dập dùi gõ vào phần hộp cộng hưởng để tạo ra âm thanh (sử dụng bằng tay sẽ dễ hơn sử dụng bằng chân). Song lang có thể được sử dụng để gõ trọng âm, giữ nhịp của các bài hát hoặc chơi trò chơi đồng dao.

TRỐNG CON

Là loại trống nhỏ, có đường kính khoảng từ 150 đến 200mm. Thân trống được làm bằng gỗ hoặc nhựa, mặt trống bọc da, có quai cầm và một dùi gõ bằng gỗ. Ở phần đầu dùi gõ có thể được bọc bằng nhựa dẻo.

Người chơi một tay cầm quai của trống, một tay cầm dùi gõ vào mặt trống (có thể gõ vào tang trống để thay đổi âm sắc).

Loại trống này do có bán kính nhỏ nên phù hợp trong các hoạt động văn nghệ, vui chơi cho các em nhỏ ở trong phạm vi hẹp (lớp học, phòng nhỏ).

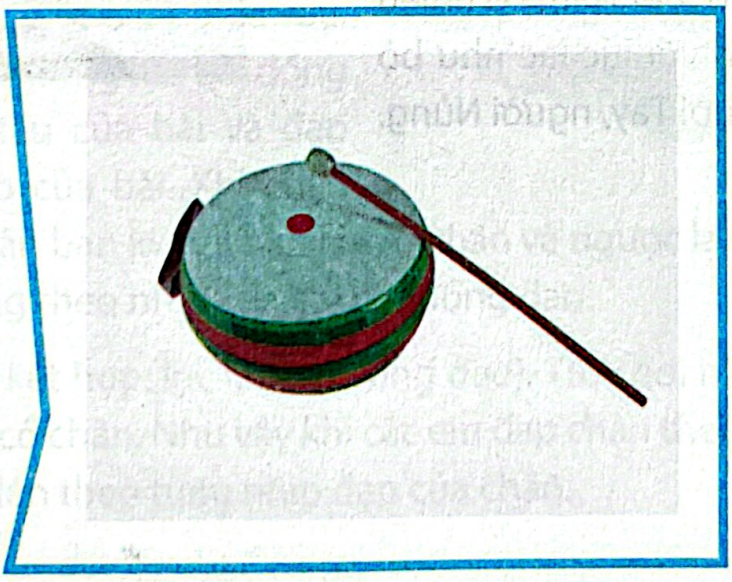

LỤC LẠC (QUẢ NHẠC)

Là loại nhạc cụ tự thân vang.

Lục lạc được làm bằng đồng, gồm một vòng tròn lớn (vừa bàn tay luồn qua để cầm). Một nửa vòng tròn để trống, một nửa vòng tròn được kết chùm các chuông nhỏ, rỗng ruột, có các hạt nhỏ (bằng đồng hoặc sắt) trong lòng chuông để khi lắc, hạt đập vào thành chuông tạo ra âm thanh. Mỗi chuông nhỏ có một khe hở để tạo âm vang. Chùm chuông nhỏ này có thể ít hoặc nhiều tuỳ ý để tạo ra âm thanh dày, mỏng, lớn nhỏ khác nhau.

Người chơi tay cầm vòng tròn lớn (phần không có chuông) và rung, lắc để tạo ra âm thanh. Độ lớn của âm thanh có thể điều khiển bằng lực mạnh, nhẹ của tay khi rung, lắc. Các dân tộc ít người ở Việt Nam có nhiều nhạc cụ cùng họ với lục lạc như bộ xóc nhạc của người Tày, người Nùng.

DỆT VẢI

Đồng dao Bắc Bộ

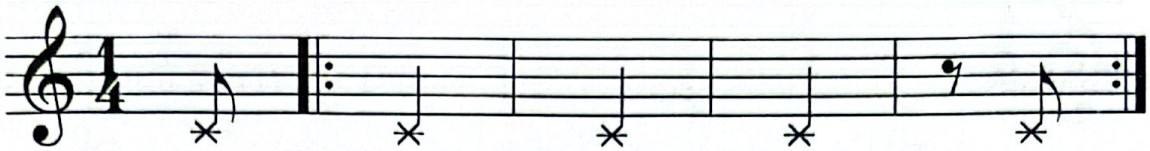

Dích	dắc	dích	dắc.	Khung...
	...cửi	mắc	vô.	Xâu...
	...go	từng	sợi.	Chân...
	...dắc	dích	dắc.	

Dích dắc dích dắc
Khung cửi mắc vô
Xâu go từng sợi
Chân mẹ đạp vội
Chân mẹ đạp vàng
Mặt vải mịn màng
Gánh gì gánh nặng
Đến mai trời nắng
Đem ra mà phơi
Đến mốt đẹp trời
Đem ra may áo
Dích dắc dích dắc…

Thực hành: Trò chơi Dệt vải

- Số lượng người chơi: từng đôi một.

- Cách chơi: từng đôi ngồi quay mặt vào nhau, bàn chân phải, trái của bạn này úp vào bàn chân trái, phải của bạn kia; hai tay chống ra sau và hơi ngửa người ra phía sau. Khi chơi, các bạn cùng hát bài đồng dao theo tiết tấu của bài và đạp chân theo nhịp của bài. Khi chân bạn này đẩy chân bạn kia thì bạn kia co chân và ngược lại, cứ như thế một cách nhịp nhàng theo nhịp của bài hát đồng dao.

- Gợi ý nhạc cụ kết hợp: lục lạc (có vòng đeo). Trò chơi này các em có thể đeo lục lạc vào cổ chân. Như vậy khi các em đạp chân theo nhịp của bài thì lục lạc sẽ vang lên theo từng nhịp đạp của chân.

ĐI CẦU ĐI QUÁN

Đồng dao Bắc Bộ

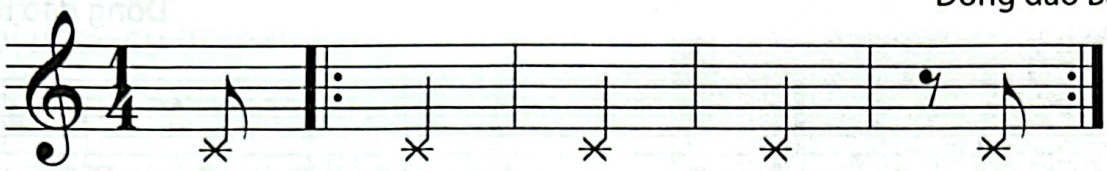

Đi	cầu	đi	quán.	Đi...
	...bán	lợn	con.	Đi...
	...mua	cái	xoong.	Đem...
	...trời	sắp	tối.	

Đi cầu đi quán
Đi bán lợn con
Đi mua cái xoong
Đem về đun nấu

Mua quả dưa hấu
Về biếu ông bà
Mua một đàn gà
Về cho ăn thóc

Mua lược chải tóc
Mua cặp cài đầu
Đi mau về mau
Kẻo trời sắp tối.

Thực hành: Trò chơi Đi cầu đi quán

- Số lượng người chơi: nhóm 5 – 10 em.

- Cách chơi: Các em xếp thành hàng dọc, người sau để tay lên vai người trước thành một hàng nối đuôi nhau (như đoàn tàu), vừa đi vừa hát bài "Đi cầu đi quán" (mỗi nhịp là một bước chân). Hát hết một lượt quay đầu trở lại và hát lại, chơi tiếp lượt khác. Bài này có thể hát tốc độ nhanh (đoàn tàu chạy nhanh), hoặc hát với tốc độ chậm (đoàn tàu chạy chậm) để trò chơi được sinh động hơn.

- Gợi ý nhạc cụ kết hợp: lục lạc. Các em có thể đeo lục lạc vào cổ chân. Khi các em bước chân thì lục lạc sẽ vang lên theo từng nhịp bước của chân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Hữu Ba (1969), *Bài ca Huế, Tỳ bà Viện*, Trung tâm Phục hưng Quốc nhạc xuất bản, Sài Gòn – Huế.
2. Nguyễn Hữu Ba (1972), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Trung tâm học liệu xuất bản, Sài Gòn.
3. Nguyễn Hữu Ba (1972), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Trung tâm học liệu xuất bản, Sài Gòn.
4. Ban Nghiên cứu Nhạc – Vụ Nghệ thuật, Bộ Văn hoá (1960), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Nhà xuất bản Văn hoá, Hà Nội.
5. Ban Nghiên cứu Nhạc – Vụ Nghệ thuật, Bộ Văn hoá (1960), *Tuyển tập Dân ca Tây Nguyên*, Nhà xuất bản Mĩ thuật Âm nhạc, Hà Nội.
6. Lê Toàn Hùng (1961), *Dân ca Tây Nguyên*, Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
7. *Dân ca Bình Trị Thiên* (1962), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
13. *Dân ca Liên khu V tập 1* (1960), *Tập 2* (1961) *và Tập 3* (1962), Nhà xuất bản Mĩ thuật Âm nhạc, Hà Nội.
8. *Dân ca Mèo* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
15. *Dân ca Mông trắng* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
9. *Hát ghẹo – Dân ca Phú Thọ* (1962), NXB Văn hoá Nghệ thuật, Hà Nội.
10. *Hát Xoan* (1974), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
11. Phạm Thuý Hoan (1992), *Dân ca Việt Nam*, Nhà xuất bản Trẻ.
12. Nguyễn Thị Huệ (1987), *Giáo trình môn Ca cổ (Tài tử Nam Bộ)*, chương trình Đại học, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh.
13. Hà Thị Hương Lan (2016), *Luận văn Thạc sĩ Đồng dao và giáo dục mầm non*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh.
14. Nguyễn Thị Mỹ Liêm (2008), *Giáo trình môn Hát Dân ca, Chương trình Trung cấp, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Nhà xuất bản Âm nhạc.
15. Nguyễn Thị Mỹ Liêm (2008), *Giáo trình môn Âm nhạc Truyền thống Việt Nam, Chương trình Đại học, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Nhà xuất bản Âm nhạc.

16. *Lý, hò, ru* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
17. Nguyễn Mạnh Thái (2013), *Đồng dao trẻ em chơi*, Nhà xuất bản Trẻ.
18. Hồng Thao (1997), *Âm nhạc dân tộc H'mông*, Nhà xuất bản Văn hoá Dân tộc.
19. Hương Thuỷ – Bookstore (2014), *Đồng dao về các trò chơi vận động*, Nhà xuất bản Trẻ.
20. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1981), *Dân ca Bến Tre*, Ty Văn hoá và Thông tin Bến Tre.
21. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1983), *Tìm hiểu Dân ca Nam Bộ*, Nhà xuất bản Thành phố Hồ Chí Minh.
22. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1981), *Dân ca Bến Tre*, Ty Văn hoá và Thông tin.
23. Lư Nhất Vũ, Lê Giang và Nguyễn Văn Hoa (1985), *Dân ca Kiên Giang*, Sở Văn hoá và Thông tin Kiên Giang.
24. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Nguyễn Văn Hoa và Minh Luân (1986), *Dân ca Hậu Giang*, Sở Văn hoá và Thông tin Hậu Giang.
25. Lư Nhất Vũ, Lê Giang và Thạch Anh (1986), *Dân ca Cửu Long*, Sở Văn hoá và Thông tin Cửu Long.
26. Lư Nhất Vũ, Nguyễn Văn Hoa, Lê Giang, Từ Nguyên Thạch (1991), *Dân ca Sông Bé*, Nhà xuất bản Tổng hợp Sông Bé.
27. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *Dân ca Đồng Tháp*, Nhà xuất bản Tổng hợp Đồng Tháp.
28. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *250 điệu Lý quê hương (tập 1)*, Nhà xuất bản Văn nghệ, Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
29. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *150 điệu Lý quê hương (tập 2)*, Nhà xuất bản Văn nghệ, Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
30. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (2003), *300 điệu Lý Nam Bộ*, Nhà xuất bản Trẻ và Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
31. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Lê Anh Trung (2004), *Những bài hát đồng dao*, Nhà xuất bản Văn nghệ Thành phố Hồ Chí Minh.
32. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Lê Anh Trung (2006), *Lý trong dân ca người Việt*, Nhà xuất bản Trẻ.

Chịu trách nhiệm xuất bản :
Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập PHAN XUÂN THÀNH

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung :
Phó Tổng biên tập NGUYỄN THÀNH ANH
Giám đốc Công ty CP Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định
TRẦN THỊ KIM NHUNG

Biên tập nội dung : TRẦN THỊ NGỌC HẠNH
Trình bày bìa : BÙI THỊ THANH TRÚC
Minh hoạ: THÁI HỮU DƯƠNG – NGUYỄN MẠNH HÙNG
Thiết kế sách : BÙI THỊ NGỌC LAN
Sửa bản in : TRẦN THỊ NGỌC HẠNH
Chế bản : CÔNG TY CP DỊCH VỤ XBGD GIA ĐỊNH

Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định -
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam giữ quyền công bố tác phẩm.

EM YÊU DÂN CA, TẬP MỘT
(DÙNG KÈM PHẦN MỀM ĐIỆN TỬ)

Mã số : C1A01M7 - SBE

In 3.000 bản (QĐ 42/STK), khổ 17 x 24 cm
Đơn vị in: Công ty Cổ phần In Sách Giáo Khoa TP.HCM
Địa chỉ: 240 Trần Bình Trọng - P.4 - Q.5 - TP.HCM
Số ĐKXB: 2334-2017/CXBIPH/37-939/GD
Số QĐXB: 1265TK/QĐ-GD-HCM ngày 22 tháng 9 năm 2017
In xong và nộp lưu chiểu tháng 9 năm 2017
Mã số ISBN: Tập một: 978-604-0-10920-0
Tập hai: 978-604-0-10921-7
Tập ba: 978-604-0-10922-4
Tập bốn: 978-604-0-10923-1
Tập năm: 978-604-0-10924-8

CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐỊNH
Địa chỉ : 231 Nguyễn Văn Cừ, quận 5, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại : (028) 38.323.767 | Fax : (028) 38.391.473
Website : www.xuatbangiadinh.vn

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

CÔNG TY CỔ PHẦN SÁCH VÀ THIẾT BỊ GIÁO DỤC MIỀN NAM
Địa chỉ: 231 Nguyễn Văn Cừ, P.4, Q.5, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028.38300648 – 028.38358423 | **Fax:** 028.38301637
Website: www.sobee.vn; www.sobee.com.vn

MỜI CÁC BẠN TÌM ĐỌC

ĐỊA CHỈ PHÁT HÀNH

1. Tổng Đại lí phát hành khu vực

- Miền Nam: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN NAM
  231 Nguyễn Văn Cừ, P.4, Q.5, TP. HCM - ĐT: 028.38 358 423
- Miền Bắc: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN BẮC
  Tầng 12A, Toà nhà hỗn hợp Diamond Flower (Handico 6)
  Lê Văn Lương, P. Nhân Chính, Q. Thanh Xuân, TP. Hà Nội
- Miền Trung: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN TRUNG
  223 Lê Đình Lý, TP. Đà Nẵng
- Đồng bằng Sông Cửu Long: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD CỬU LONG
  162D Đường 3/2, Q. Ninh Kiều, TP. Cần Thơ

2. Tổng Đại lí phát hành tại các tỉnh/thành phố

- Các Công ty CP Sách - TBTH các tỉnh/thành phố
- Các Cửa hàng, Nhà sách, Đại lí bán lẻ thuộc
  Công ty Sách - TBTH các tỉnh/thành phố
- TRUNG TÂM SÁCH VÀ THIẾT BỊ GIÁO DỤC MIỀN NAM
  240 Trần Bình Trọng, P. 4, Q. 5, TP. HCM
  ĐT: 028.38 300 374 - Fax: 028.38 300 375
- Mua sách trực tuyến tại địa chỉ: www.sobee.vn

ISBN: 978-604-0-10920-0
9 786040 109200
Giá: 21.000đ